

Täysistunto

Tiistai 26.5.2020 klo 16.20—19.24

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 11/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 11/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja.

Keskustelu

16.20 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Anteeksi, että en ollut pyytänyt etukäteen puheenvuoroa, mutta esittelen tämän valiokunnan mietinnön tässä keskustelun alkuun.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa tartuntatautilain väliaikaista muuttamista koskevan lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna. Esityksen tavoitteena on poikkeusolojen jatkuessa säätää ravitsemistoiminnalle 1.6.2020 alkaen sellaisia rajoituksia, joilla toimitaan voidaan avata asiakkaille ja samanaikaisesti estää koronavirustaudin leviämistä. Väliaikaisen lain on tarkoitus olla voimassa 31.10.2020.

Lainsäädäntöehdotus on jatkoa majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaiselle muuttamiselle, jonka nojalla ravitsemisliikkeet ovat olleet lähtökohtaisesti suljettuina asiakkailta 4.4. alkaen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättöminä tartuntatautilakiin ehdotettuja tilapäisiä säännöksiä ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluajoista sekä niiden sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamääristä ja käyttöä koskevista rajoituksista. Lisäksi ravitsemisliikkeet veloitetaan noudattamaan hygieniaan liittyviä erityisiä vaatimuksia ja huolehtimaan asiakkaiden välisen riittävän etäisyyden ylläpitämisestä. Ravitsemisliikkeen tulee myös laatia suunnitelma siitä, miten se toteuttaa säädettyt velvollisuudet ja rajoitukset.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ravintoloiden sulkemisen kaltaisia rajoituksia puretaan alkuvaiheessa asteittain varovaisuutta noudattaen, kuten useissa muissakin maissa on samanaikaisesti tehty tai ollaan tekemässä. Valiokunta pitää asteittaista purkamista sekä ravintoloiden että niiden asiakkaiden edun mukaisena. Menettely edellyttää myös epidemiatilanteen jatkuvaa seuraamista, koska rajoitusten purkaminen voi aiheuttaa koronaviruksen leviämisen lisääntymistä ja pahentaa epidemiatilannetta.

Valiokunta katsoo, että hallituksen esitys korostaa asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuutta ravintoloiden avautuessa. Valiokunta pitää samalla tärkeänä, että toimenpiteiden vaikutuksia ja muuttamistarpeita tarkastellaan säännöllisesti ja ryhdytään tilanteen edellyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

tämiin joko rajoituksia kiristäviin tai lieventäviin toimiin. Rajoitusten toimeenpanon valvonnan resurssista on huolehdittava.

Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella tehtävin muutoksin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan ehdotettua lakia ei voida säätää perusoikeuspoikkeuksia poikkeusoloissa koskevan perustuslain 23 §:n nojalla vaan lain on täytettävä yleiset ja kunkin perusoikeuden erityiset rajoitusedellytykset. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta lain 58 a §:n täsmenämistä.

Valiokunta ehdottaa useita täsmennyksiä 58 a §:ään muun muassa niin, että pykälästä käyvät täsmällisemmin ilmi ravitsemistoiminnan harjoittajan velvollisuudet ja vaatimus siitä, että velvoitteiden ja rajoitusten tulee olla asiallisesti ja alueellisesti välttämättömiä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä esimerkiksi alueista, joilla mitään velvoitetta ja rajoitusta sovelletaan. Tällainen asetus annetaan, jolleivät rajoitukset ole välttämättömiä koko maassa tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Asetus voisi koskea alueellista poikkeamista myös vain joistakin 50 a §:ssä tai sen nojalla säädetyistä velvoitteista ja rajoituksista. Sääntelyssä otetaan huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotto siitä, että välttämättömysedellytyksen tulee säädöspäätöksessä ohjata päätöksentekoa alueellisesta soveltamisesta ja ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilitilanteen vuoksi välttämätöntä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että valtioneuvoston on tarkasteltava rajoitusten asiallisen ja alueellisen ulottuvuuden välttämättömyyttä tarkasti ja riittävän usein. Valiokunta puoltaa ravitsemisliikkeen asiakkaiden enimmäismäärää koskevan rajan asettamista alkuvaiheessa 50 prosenttiin sisätilojen asiakaspaikkojen määrästä. Valiokunta ehdottaa aukioloja ja anniskeluaikoja koskevan säännöksen muuttamista hallituksen esitykseen sisältyneen asetusluonnoksen mukaiseksi, eli aukiolo on mahdollista kello 6—23 välillä ja alkoholijuomien anniskelu kello 9—22 välillä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että nyt käsiteltävän esityksen samoin kuin poikkeusolojen vuoksi aiemmin annetun sääntelyn yhteydessä on tullut esiin tartuntatautilain säännösten kehittämistarpeita. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää perustuslakivaliokunnan tavoin perusteltuna mahdollisesti tarpeellisiksi osoittautuvien tartuntatautilain pysyvien muutosten säätämistä normaalioloissa huolellisen valmistelun jälkeen.

Valiokunnan mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta.

16.26 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Otan tässä esille kolme näkökulmaa.

Ensimmäinen on se, että on erittäin hyvä asia, että me olemme päässeet tilanteeseen, jossa pystytään lähtemään lieventämään näitä ravintolaliiketoimintaa koskevia rajoituksia. Tämä on kaikista tärkein meidän ravintolatoimialan tulevaisuuden kannalta, että me pystyisimme mahdollisimman nopeasti siirtymään niin sanotusti normaaliolosuhteisiin. Jos nämä rajoitukset, joita tässä nyt tartuntatautilain muutoksen yhteydessä otetaan käyttöön, täysimääräisesti tulevat sovellettavaksi kaikkialle Suomeen, ei tämä tarkoita tietenkään vielä normaaliolosuhteita. Tämä jättää vielä monia rajoituksia voimaan.

Toinen näkökulmani onkin se, että nämäkään rajoitukset eivät kaikilta osin ole ongelmattomia. Ajatellaan vaikka tilannetta, että meillä yleinen kokoontumisrajoitus on 50 henkilöä, mutta kuitenkin pienissä ravintoloissa ei voida ottaa sitä määrää sisään. Ymmärrän sen, että täällä on varmasti taustalla asiallisia perusteitakin näille rajoituksille, mutta ymmärrän erittäin hyvin sen kritiikinkin, joka tähän kohdistuu. Jos ajatellaan vaikka tilannet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

ta, että meillä lounasravintoloita tulevat koskemaan noutopöytiä koskevat rajoitukset, silloinkin voidaan kysyä, onko se kaikilta osin tarkoituksenmukaista, jos ajatellaan vaikka tilannetta, että meillä tarjoilija tarjoaa pöytiin ja hän voi yhtä lailla sitä virusta levittää kiertäessään kaikki asiakkaat, tai samaan aikaan meillä on henkilöstöravintolat, joissa on voitu vapaasti noutopöytää käyttää. Eivät ne tietenkään poikkea millään lailla muista lounasravintoloista.

Kaikista tärkeintä nyt on, että hallitus tätä pykälää soveltaessaan ottaa erittäin vakavasti sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön yksityiskohtaiset perustelut, jotka myös ovat hyvin samansuuntaisia perustuslakivaliokunnan perustelujen kanssa, jotka liittyvät näitten rajoitusten alueelliseen soveltamiseen, josta myös edustaja Junnila täällä aikaisemmassa täysistunnossa kysyi allekirjoittaneelta, mutta vastaan siihen tässä täysistunnossa, koska tämä asia on käsittelyssä tässä täysistunnossa. Nimittäin täällä yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, ”ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilanteen vuoksi välttämätöntä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa, että valtioneuvoston on tarkasteltava rajoitusten asiallisen ja alueellisen ulottuvuuden välttämättömyyttä tarkasti ja riittävän usein”. Riittävän usein tarkoittaa sitä, että varmasti useammin kuin kerran kuukaudessa, vaikka tämä lainmuutos on lokakuun loppuun saakka voimassa.

Kolmas näkökulma, jonka haluan nostaa esille, on se, että kaiken kaikkiaan toivon, että hallitus paitsi alueellisesti [Puhemies koputtaa] myös koko rajoituslain osalta tarkastelee riittävän usein sitä, ovatko rajoitukset epidemiaan ja tartuntatautiin liittyen kulloisessakin tilanteessa välttämättömiä.

16.29 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron tähän asiakokonaisuuteen pohdiskellakseni tätä alueellisuusaspektia, joka on erityisen haastava tässä.

Totean heti aluksi selvyuden vuoksi, että siinä muodossa kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä nyt esitetään ja otettiin huomioon perustuslakivaliokunnan näkemykset, kannatan ehdottomasti 58 a ja 58 b §:ää sellaisessa aika lailla laajemmassa ja yksityiskohtaisemmassa muodossa kuin alkuperäisessä esityksessä oli johtuen siitä, että nyt on asetuksessa olleita asioita tuotu tähän lakiin. Haluan tästä 58 a §:stä lainata ensimmäisen kappaleen lopusta seuraavan virkkeen: ”Jolleivät rajoitukset ole välttämättömiä koko maassa tartuntataudin leviämisen estämiseksi, valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset alueista, joilla kutakin velvoitetta ja rajoitusta noudatetaan.” Se, että me sitten asetuksella voimme käytännössä tätä säätää, on nopeaa, jos nimittäin tapahtuu nopeita muutoksia itse näissä olosuhteissa.

Se, mikä haasteellisuus tähän asiaan liittyy, kävi selvästi ilmi sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä ja saamissamme lukuisissa lausunnoissa. Esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lausunnossa todetaan: ”Yleisellä tasolla rajoitusten purkaminen arviomme mukaan voi aiheuttaa koronaviruksen leviämisen lisääntymistä ja siten pahentaa epidemiatilannetta.” THL:n lausunnossa todetaan: ”THL pitää erittäin tärkeänä, että rajoituksia purettaessa ne ovat ainakin alkuun voimassa samanlaisina koko maassa. Vaikka covid-19-taudin ilmaantuvuus on THL:n ylläpitämän epidemiologisen seurannan perusteella laskenut ja joillakin alueilla tapauksia ei ole esiintynyt viime viikkoina lainkaan, epidemian uudelleen kiihtymisen mahdollisuus ei ole poistunut.” Eli tämä alueellisuuskysymys ei tarkoita sitä, että me nyt katsomme, kuinka monta tartuntaa kullakin alueella on tai onko kenties ollut kahteen viikkoon yhtään, vaan kysymys on siitä, että itse ravintolatoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

minta... En nyt siteerannut sen pidempään tuota THL:n lausuntoa, mutta seuraavassa kapaleessa hyvin yksityiskohtaisesti kuvataan sitä, että niin Suomessa kuin muissa maissa itse ravintolatoimintaan liittyy sellaiset olosuhteet — tiivis yhdessäolo, usein sitten alkoholinkäyttö siinä yhteydessä, syöminen, juominen, kaikki tämä — että se on mahdollisesti sellainen, niin kuin puhuimme silloin jo pari kuukautta sitten eräissä Suomen maakunnissa olleista koronalingoista, vaikka niissä ei lähtökohtaisesti ollut sillä hetkellä yhtään tartuntaa. Eli tämä on todella vaativaa tasapainoilua, ja on hyvä, että asetuksella sitten valtioneuvosto voi nopeasti reagoida, jos tilanteet muuttuvat. Mutta tämä alueellisuus on siis otettava huomioon, mutta se ei merkitse kaavamaisuutta.

16.33 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnassa kiinnitimme huomiota tähän asiakaspaikkamäärien rajoitukseen ja anniskeluaikoihin. Ongelmaksi on muodostumassa se, että nyt esitetyillä ehdoilla kannattava liiketoiminta ei ole edelleenkään mahdollista monille ravintoloille. Eli olemme rajaamassa elinkeinotoimintaa niin, että se käytännössä johtaa hyvityksen tarpeisiin myös jatkossa näille yrityksille. Esityksessä oleva 50 prosentin asiakasrajaus ravintoloille on vedetty selvitysten perusteella lähinnä hatusta. Mihin tämä luku, 50 prosenttia, perustuu? Talousvaliokunnankin mielestä tätä lukua, ja miten tähän päädyttiin, olisi pitänyt perustella tarkemmin.

Turvallisuudesta voidaan huolehtia myös asiakaspaikkamäärää hieman nostamalla ja huolehtimalla omavalvonnasta ja hygieniasta. On tärkeää, että ravintoloiden sulkemisen kaltaisia rajoituksia puretaan varovaisuutta noudattaen. Kuitenkin epidemiatilanne on eri puolilla Suomea hyvinkin erilainen, niin kuin tässä jo tuli todettua.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt siis huomiota siihen, ettei rajoituksia voida pitää voimassa alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilanteen vuoksi välttämätöntä. Suuri osa Suomea on nyt sellaisessa tilanteessa. Minä haluaisin täältä vastauksen esimerkiksi siihen, miksi Inkerin Lounaskahvio Korttesjärvellä ei voi avata normaalisti oviaan kesäkuun 1. päivänä, kun koronaa ei ole mailla eikä halmeilla. Nämä ovat niitä perustuslaillisia kysymyksiä, joihinka meidän täytyy saada vastauksia.

Tässä mietinnössä on perustuslakivaliokunnan näkemyksiä toki otettu huomioon, ja asetuksia ollaan tekemässä. Johtaako tämä siis alueellisten rajoitusten purkamiseen niillä alueilla, joissa epidemiatilanne sen sallii? Kannattavan ravintolatoiminnan avaaminen voi — pahoin pelkään — hukkaa byrokratiamereen, ja taloudellinen kurimus jatkuu.

Arvoisa puhemies! On selvää, että kaikkien rajoitustoimien, jotka tehdään tartuntalain perusteella, tulee olla terveysperusteisia ja välttämättömiä. Kokoomuksen mielestä on kuitenkin perusteltua katsoa eri alueiden epidemiatilanteita joustavasti ja mahdollistaa alueellinen vaihtelu heti 1. kesäkuuta alkaen. Hallitus on tiennyt tämän eduskunnan tahtotilan asiassa, mutta muun muassa kriteerit arvioinnin tekemiseksi puuttuvat edelleen kokonaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksella on tähän mietintöön liittyvä vastalause ja muutosehdotuksia, jotka esitellään tämän keskustelun yhteydessä.

16.36 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämäkin lakiesitys osoittaa, miten uusi tilanne koronaepidemia on yhteiskunnan ja myös lainsäädäntötyön kannalta. Emme ole osanneet varautua tämänkaltaisiin kriiseihin niin hyvin kuin pitäisi ja niin hyvin kuin luulimme. Olemme olleet yhteiskuntana aikamoisessa stressitestissä viimeiset kuukaudet ja kokonaisuutena olemme selvinneet tähän asti melko hyvin, vaikka virheitäkin on tapahtunut. Epidemian mentyä ohi, on meidän kuitenkin tehtävä huolellista analyysiä on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

nistumisista ja epäonnistumisista tämän kriisin hoidossa. Virheistäkin on opittava, ja sillä tavalla valmistauduttava tuleviin kriiseihin huolellisemmin ja paremmin.

Puhemies! Perustuslakivaliokunta on useamman kerran tämän kevään aikana joutunut kohtuuttomaan tilanteeseen muun muassa siltä pyydettyjen lausuntojen kiireisten aikataulujen takia. Myös valiokunnan asiantuntijat ovat toistuvasti kritisoineet heille annettuja aikatauluja. Näin kävi tässäkin lakiesityksessä, ja siksi perustuslakivaliokunnan lausunnon viimeinen lause on yksi keskeinen oppimisen paikka jatkoa ajatellen. Valiokunta toteaa siinä: ”Perustuslakivaliokunnan perustuslaisissa säädetyn tehtävän asianmukainen toteutuminen vaarantuu, jos hallituksen esitysten eduskuntakäsittelylle ei varata riittävää ja kohtuullista aikaa.” Kiireaikataulu ei saa estää perustuslakivaliokuntaa tekemästä työtään huolella. Kysymys on perusoikeuksien toteutumisen varmentamisesta. Asiaa ei voi katsoa poikkeusoloissakaan sormien läpi.

Kiitos valiokunnalle jälleen kerran siitä, että se teki lähes mahdottomasta aikataulupaineesta huolimatta työnsä huolella eikä sivuuttanut lakiesityksessä olleita perustuslaillisia ongelmia. Näin toimiva valiokunta on meidän kaikkien etu.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt tarvittavia muutoksia lakiesitykseen, ja saamme tämän lain ennen kesäkuun alkua voimaan, ja ravintoloiden aukaiseminen voidaan toteuttaa hallitusti. Olen samaa mieltä sosiaali- ja terveysvaliokunnan kanssa siitä, että tartuntataudin leviämisen estämiseksi on tartuntatautilakiin välttämätöntä tehdä tilapäisiä säännöksiä ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluajoista sekä niiden sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamäärien rajoituksista. Epidemia ei suinkaan ole ohi. Nyt on tärkeää, että yrittäjille lähtee selkeät ohjeet lain soveltamisesta, ja toivotaan todella, että kaikki menee hyvin. Nyt on tärkeää seurata erityisen tarkasti tilanteen kehittymistä.

Puhemies! Tämän lakiesityksen käsittelyn aikana on tullut myös selvästi esille se, että tartuntatautilakiin on normaalioloihin palaamisen jälkeen tehtävä muutoksia, mutta tämä työ vaatii huolellista valmistelua.

16.39 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! On erinomaista, että Suomessa nyt pääsemme näitä rajoituksia pikkuhiljaa purkamaan ja palaamaan siihen normaaliin elämään. Siinä mielessä täytyy sanoa, että kyllä me olemme onnistuneet Suomessa hyvin tämän epidemian rajoittamisessa. Ihan täytyy kyllä olla ylpeä siitä.

Valiokunnassa tänään tätä käsitelimme, ja kaksi aihetta, mistä kovasti keskustelimme, olivat alueellisuus ja välttämättömyys. Ne olivat myöskin niitä asioita, mitä perustuslakivaliokunta oli ansiokkaasti nostanut esiin siinä lausunnossaan.

Olen ennenkin huomauttanut täällä salissa, että Suomi on suuri maa ja meillä on hyvin erilaiset olosuhteet eri puolilla maata. Tällä hetkellä esimerkiksi Lapissa ei ole yhtään tartuntaa kahteen viikkoon. Varsinais-Suomesta kuulin tässä juuri, että kolmeen viikkoon ei ole ollut Satakunnassa ensimmäistäkään tartuntaa. Uudenmaan tilanne on aivan täysin erilainen. Siinä mielessä on erittäin hyvä, että tätä tarkastellaan alueellisesti.

Toinen asia, mihin perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota, oli se välttämättömyys ja se välttämättömyyden perustelu: täytyy perustella, miksi on välttämätöntä rajoittaa. Mietinnössään sosiaali- ja terveysvaliokunta on painottanut sitä, että se perustelu pitää tehdä epidemiologisilla perusteilla. Ei voi perustella rajoituksia sillä, mitä mahdollisesti saattaa tapahtua, vaan sillä, mikä on fakta, mikä on se epidemiologinen tilanne. Jos tartunnat lähtevät nousuun, silloin täytyy pakottaa takaisinpäin, lisätä rajoituksia; jos ei tapahdu mitään, niin sitten voidaan pikkuhiljaa löysentää lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Tässä kokoomus tulee jättämään pykäläesityksen, jota perussuomalaiset ovat valiokunnassa kannattaneet, muun muassa siitä, että tämä välttämättömyystarkastelu pitäisi tehdä jo 1.6. eli heti tehdä tarkastelu, tarvitaanko näitä rajoituksia jokaisessa maakunnassa näin tiukkoina. Toinen asia, mitä olemme valiokunnassa kannattaneet, on se, että aukioloaikoja voitaisiin pidentää viidestä kello 24:ään.

Olemme jättäneet oman vastalause-esityksen yleisperusteluiden kohtaan 4. Luen nyt kokonaisuudessaan tämän perustelukohdan. Viimeinen lause täällä on se meidän esityksemme siihen: ”Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättöminä tartuntatautilakiin ehdotettuja tilapäisiä säännöksiä ravitsemisliikkeiden aukiolo- ja anniskeluajoista sekä niiden sisä- ja ulkotilojen asiakaspaikkamääristä ja käyttöä koskevista rajoituksista. Lisäksi ravitsemisliikkeet veloitetaan noudattamaan hygieniaan liittyviä erityisiä vaatimuksia ja huolehtimaan asiakkaiden välisen riittävän etäisyyden ylläpitämisestä. Ravitsemisliikkeen tulee myös laatia suunnitelma siitä, miten se toteuttaa säädetyt velvollisuudet ja rajoitukset.” Ja nyt tulee tämä meidän lisäys tähän: ”Valiokunta korostaa, että erityyppisten ravintoloiden avaamiseen liittyy erilaisia riskejä eikä alkoholin käyttöön ja päihtymykseen liittyvillä riskeillä voida perustella rajoituksia [Puhemies koputtaa] sellaisille ravintoloille, jotka eivät tarjoile alkoholia.”

Meillä ei ole tänään pykäläesityksiä, mutta me tulemme perjantaina antamaan lausumia tähän liittyen.

16.42 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Ravintolapaketti eri lähtökohdistaan on kiertänyt niin perustuslakivaliokunnassa, talousvaliokunnassa kuin nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja täytyy sanoa, että jokainen valiokunta on omalla arvokkaalla tavallaan tuonut esityksiin kovin järkeviä huomioita ja myös muutoksia. Nytkin on todettava, että valiokunnan puheenjohtaja Vehviläisen johdolla valiokunta on tehnyt hyvää ja osaa-vaa työtä.

Ravintoloiden ja kahviloiden sulkeminen asiakkailta on pian kahden kuukauden ajan vaikuttanut sekä suomalaisten arkielämään että ravintoloiden omistajien ja työntekijöiden elämään ja myös toimeentuloon voimakkaasti. Rajoitus on ollut erittäin merkittävä puuttuminen perustuslailla turvattuun elinkeinovapauteen ja omaisuudensuojaan. Rajoitusten on kuitenkin arvioitu ja arvioidaan osaltaan edelleen olevan välttämätön koronaepidemian leviämisen estämiseksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on siis muuttanut hallituksen esitystä siten, että siitä käy täsmällisemmin ilmi ravitsemistoiminnan harjoittajan velvollisuudet. Tämä on hyvä asia, mutta edelleen itse peräänkuulutan myös asiakkaan vastuuta, paitsi etäisyyksistä myös käsihygieniasta ja ylipäätään järkevistä ja tolkkullisesta käyttäytymisestä. Erityisen tärkeänä näen valiokunnan huomion, että veloitteiden ja rajoitusten tulee olla alueellisesti välttämättömiä. Tämä on tärkeä näkökohta. Muutoksen jälkeen siis valtioneuvosto voi asetuksella tarkentaa rajoitusten voimassaoloa alueittain tartuntatautilanteen mukaan. Olemme siis tässä kohtaa hyvin tärkeällä maalaisjärjen asialla. Jokaisen yksittäisen veloitteen ja rajoitustoimen osalta on tehtävä arviointia sen tarpeellisuudesta. Tämä on se ydin, josta haluan myös valiokuntaa kiittää. Sekä alueellinen että ravintolakohtainenkin pelisilmä on suurta viisautta.

Puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettuja rajoitustoimia välttämättömänä ravitsemusliikkeiden asiakkaiden turvallisuuden takaamiseksi ja epidemian hillitsemiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

misen näkökulmasta, mutta ylipäättään rohkaiskaamme asiakkaita, rohkaiskaamme suomalaisia kesäkuun 1. päivästä lähtien käyttämään ravintolapalveluita, se on sitä tärkeää tukea.

16.46 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Valiokunta on tehnyt hyvää ja huolellista työtä käsitellessään esitystä, siitä koko valiokunnalle iso kiitos.

Ravintoloiden sulkemista koskeva lainsäädäntö on monella tapaa poikkeuksellinen, sillä nyt epidemian torjumisen vuoksi yrittäjän elinkeinovapautta ja omaisuudensuojaa on rajoitettu. Siksi myös rajoittamistoimia on käytettävä vain sen verran ja siltä osin kuin se on täysin välttämätöntä. Tämä on tullut jo moneen otteeseen myös tässä salissa esille

Herra puhemies! Kun käsitelimme tätä esitystä lähetekeskustelussa, esille nousi erityisesti näkemys siitä, etteivät hallituksen esittämät rajoitustoimet ota huomioon lainkaan alueellisia eroja epidemiatilanteessa. Miten ihmeessä olisi perusteltua, että nämä samat rajoittamistoimet asetettaisiin satakuntalaiselle ravintoyrittäjälle ja taas vastaavasti yrittäjälle täällä Helsingissä, kun tartunnat ovat keskittyneet tänne Uudellemaalle ja vastaavasti esimerkiksi Satakunnassa uusia tartuntoja ei ole todettu lähes kuukauteen.

Perustuslakivaliokunta on lausunut hyvin painavasti tästä esityksestä ja sen ongelmista, jotka koskevat erityisesti esityksen välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta. Jo aikaisemmin käsitellessään ravintolatoiminnan sulkemista koskevaa esitystä on valiokunta pitänyt välttämättömänä, että sääntelyn soveltamisalaa on mahdollista rajata alueellisesti. Täällä edustaja Lindén toi esille valiokunnan saamia lausuntoja, mitä eri tahot ovat tuoneet esille, mutta lienee kuitenkin niin, että perustuslaki antaa ne reunaehdot, joiden mukaan tämän talon täytyy lainsäädäntöä säätää, ja sen jälkeen täytyy vain huolehtia siitä, että tilannetta seurataan ja tarpeen vaatiessa ryhdytään muunlaisiin toimenpiteisiin.

Nyt valiokunta on, herra puhemies, siis kirjoittanut uudelleen tämän 58 a §:n siten, että valtioneuvoston asetuksella säädetään pidemmästä aukioloajasta, anniskeluajasta ja suuremmasta asiakkaiden enimmäismäärästä, jos säädetyt rajoitukset eivät ole välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Tämä on erittäin tärkeä ja perusteltu muutos, joka vastaa tähän eduskunnan tahtoon. Nyt siis vastuuministerin velvollisuutena on valmistella tämä tarkempi asetus siten, että eduskunnan edellyttämä alueellinen porrastus näiden rajoittamistoimien osalta toteutuu, ja tietysti odotamme, että ministeri ja ministeriö toimivat tämän osalta.

Herra puhemies! Täällä varmasti edustaja Laiho ja muut kollegani tuovat esille kokouksen vastalauseen sisällön, mikä liittyy esimerkiksi asiakasmäärän rajoittamiseen ja muihin tekijöihin, joiden perusteella olemme sitten päätyneet tekemään valiokunnassa vastalauseita, mutta en mene niihin vielä tässä kohtaa.

16.49 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Koronavirus on saatu Suomessa talttumaan, koska suomalaiset ovat noudattaneet tunnollisesti ohjeita ja suosituksia, ja se on todella hieno asia. Suomalainen yhteiskuntahan on ollut pääosin auki, toisin kuin esimerkiksi Keski-Eurooppa — ja toisin kuin Keski-Euroopassa, Suomessa rajoituksia ei esimerkiksi ole kohdistunut kaappoihin ja elinkeinotoimintaan kohdistuneet rajoitukset ovat koskeneet lähinnä yleisötapahtumista riippuvia yrityksiä sekä ravintolatoimintaa.

Juuri ravintolayrityksiin onkin kohdistunut mittavimmat elinkeinovapauden rajoitukset koronaviruksen vuoksi. Ala on joutunut siis kantamaan hyvin merkittävän taakan epidemian torjumisesta. Kansainväliset esimerkit toki osoittavat, että ravitsemustoimintaan, eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

tyisesti yökerhoihin ja baareihin, liittyy erityisiä riskejä viruksen leviämisen kannalta, joi-
ta tässä keskustelussakin on tuotu esille.

Alusta asti, kun ravintolatoimintaan alettiin kohdistaa näitä rajoituksia, niin ainakin mi-
nulle on ollut epäselvää se, mihin vertailuun tai arviointiin perustuu se, että juuri tähän yh-
teen toimialaan kohdistetaan näin mittavia elinkeinovapauden rajoituksia, mutta vastaa-
van tartuntariskin omaaviin muihin tilanteisiin ei kohdisteta juuri lainkaan rajoituksia. [Aki
Lindén: Esimerkiksi mihin?] — Esimerkiksi liikuntakeskuksen spinning-tunnit saa järjes-
tää ilman minkäänlaisia reunaehtoja tai suojaetäisyyksiä, mutta à la carte -ravintolatoimin-
taa rajoitetaan merkittävästi ja lakisääteisesti. Tämä kysymys on minulle ravintolayrittä-
jien toimesta esitetty. — Itse toivoisin, että Suomessa päästäisiin mahdollisimman sym-
metrisiin, yhteismitallisiin ja terveysperusteisiin suosituksiin, joilla tätä tartuntariskiä eri
tilanteissa vähennetään. Ravintolatoimintaan kohdistuneet rajoitukset näyttävätkin olevan
siis erityisesti poliittinen valinta, johon ei löydy tästäkään hallituksen esityksestä juuri-
kaan vertailevia arvioita tai perusteluja. Lakiesityksessä ei myöskään arvioida vähemmän
perusoikeuksia loukkaavien rajoitustoimien mahdollisuutta, ja tähän myös perustuslakiva-
liokunnan lausunnossa on viitattu.

Perustuslakivaliokunta ja eduskunta ovat jo siinä mara-lain käsittelyssä edellyttäneet
tätä alueellista tarkastelua. Todella Suomessa on monia maakuntia, joissa ei ole ollut viiki-
koihin lainkaan koronatartuntoja. Perustuslakivaliokunta totesi tässä yhteydessä, että jos
ravintolarajoitus ei ole ajallisesti tai alueellisesti välttämätön, ei sitä voida ylläpitää ja hal-
lituksen tulee tarkkaan seurata rajoitusten edellytysten täyttymistä. Tämä säädösperusteis-
en välttämättömyysarviointi on nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä vieti
tuonne pykälään. Ja tietysti oleellista on nyt [Puhemies koputtaa] sitten se, millaisia kritee-
rejä STM tulee kehittämään tämän arvioinnin perusteeksi, ja toivon, että tätä välttämättö-
myysarviointia nyt noudatetaan toisin kuin tässä mara-lain pykälässä, joka koski loppuun
asti koko Suomea.

16.52 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä asia, että voimme avata
yhteiskuntaa pikkuhiljaa, vaihteittain ja muutoksia koko ajan arvioiden ja seuraten. On voi-
tava tarvittaessa ottaa myös taka-askelia. Elämme edelleen poikkeusoloissa mutta matkal-
la kohti normaalimpia oloja. Nyt on aika avata myös omia ajatuksia ja toimintatapoja nor-
maalia kohti. Meidän tulee käyttää tarjolla olevia palveluja, jotta yrityksemme saavat asi-
akkaita ja työ menee eteenpäin.

Koronatilanne on rauhallinen Suomessa. Kiitos suomalaisille kuuliaisuudesta ja ohjei-
den, määräysten noudattamisesta, ja kiitos kuuluu myös hallitukselle ja päättäjille hyvistä
päätöksistä. Puutteellisten ja vaillinaisten tietojenkin keskellä on tehty tarpeellisia rajoituk-
sia ja annettu suosituksia, ja siksi olemme tässä tilanteessa, niin kuin moni muukin länsi-
maa, joissa rajoituksia on alettu purkaa ja höllentää eri puolilla Eurooppaa.

Täällä on moneen kertaan todettu, että tautitilanne on Suomessa hyvin erilainen eri puo-
lilla. Kun rajoituksia höllennetään, ne eivät höllennettyinä ole koskaan ongelmatto-
mia, kuten edustaja Lohi täällä jo totesi. Pienten ravitsemusliikkeiden tilanne on tukala
seudulla, jossa ei ole paljon tartuntoja. Tuntuu turhauttavalta toimia rajoitusten mukaan,
mutta tällaista välttämättömyysarviointia on tehty pitkin matkaa. Rajoituksia ja niitten
välttämättömyyttä on arvioitu jo siinä, kun presidentti ja valtioneuvosto totesivat poikkeus-
olot, ja sitä välttämättömyyttä on arvioitu myöskin perustuslakivaliokunnassa pitkin kevät-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

tä. Kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, joka teki tarvittavat muutokset tämän arvioinnin pohjalta tähän lakiesitykseen.

Rajoitusten kolmas välttämättömyyden arviointi toteutuu lakia soveltavien viranomaisien työssä. Tähän liittyy myöskin rajoitusten alueellinen välttämättömyys. Epidemian mahdolliset uudet aallot tulee toki ottaa huomioon, mutta hallituksen ja viranomaisten tulee riittävän usein pohtia rajoitusten määräaika ja välttämättömyyttä. Tällöin voidaan toimia eri paikoissa eri tavalla.

Liityn myöskin siihen edustaja Mäkisalo-Ropposen toiveeseen, että lakimuutokset tulevat riittävän ajoissa perustuslakivaliokuntaan, niin että se voi tehdä työnsä rauhassa.

On hienoa, [Puhemies koputtaa] että olemme matkalla kohti normaalia.

16.55 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa herra puhemies! Ihan ensin meinasin todeta, että hienoa, että ministeri Kiuru on salissa, mutta hän taisi täältä lähteä. Olisin esittänyt kysymyksen ja esitän sen nyt, jos hän palaa tai kuuntelee tätä jostakin muualta. Olisin pitänyt hyvänä, että ministeri olisi paikalla, koska täällä on paljon kysymyksiä, jotka ovat jääneet vastaamatta. Olisin kysynyt ja kysyn nyt: aikooko ministeri uudistaa alkoholilain, kun täällä on tullut vahvoja puheenvuoroja ravintoloiden ulosmyynnin ja pienpanimoiden etämyynnin puolesta?

Sitten tähän tartuntatautilain käsittelyyn. Aikataulusta olisin todennut sen, että on erittäin valitettavaa, että tämä laki tuli ihan kalkkiviivoilla eduskuntaan, ja tämä on yrittäjille erityisen rankka tilanne. On tietenkin tärkeää, että nyt tämän lakiesityksen saamme eteenpäin. Sen sanon, että ruusuja pitää antaa hallitukselle ja Suomen kansalle, että tartunnat on saatu taitettua, mutta kyllä tässä risuja tulee siitä, miten yrittäjyyttä ymmärretään. Meiltä on tulossa tähän esitykseen vastalause, jonka edustaja Laiho esittelee, ja toivon sille vahvasti kannatusta.

Sitten muutama kysymys, ja todella toivoisin, että täällä olisi hallituksen edustaja paikalla, että eduskunta saisi vastaukset kysymyksiinsä. Moni asia on tässäkin vaiheessa vielä auki.

Tästä terveysperusteisuudesta: Kun tartuntatautilain perusteella tehdään rajoituksia, rajoitustoimien pitäisi olla terveysperusteisia, niiden pitäisi olla välttämättömiä. Tämän välttämättömyyden taakse on kovin usein hallitus piiloutunut ilman, että on tullut perusteluita. Monet asiantuntijat ovat todenneet, että hyvin ohuet ovat olleet hallituksen perustelut. Myös perustuslakivaliokunta on pitänyt lausunnossaan ongelmallisena sitä, että hallituksen esityksen perusteluissa ei ole yksityiskohtaisesti tarkasteltu kunkin ehdotetun toimenpiteen välttämättömyyttä tai oikeasuhtaisuutta. Ja olisin kysynyt nyt vielä ministeriltä, miksi näin ja voisiko hän vastata, mutta hän ei ole paikalla ainakaan vielä.

Sitten rajoitusten alueellisuudesta, joka on saanut vahvaa kannatusta ympäri salia, mutta jostain kumman syystä, vaikka perustuslakivaliokunta ja eduskunta ovat sitä edellyttäneet, hallitus ei ole halunnut ottaa tätä alueellista räätälöintiä omakseen eikä viedäkseen sitä eteenpäin. Nyt se on sitten pykäliin laitettu tartuntatautilain osalta, ja olisin kysynyt nyt ministeriltä: aiotaanko tämä nyt ottaa omaksi niin kuin eduskunta tässä tulee päättämään todennäköisesti? Olisin halunnut kuulla tästä näkemyksen ministeriltä.

Sitten, arvoisa puhemies, ihan lyhyesti näistä perusteluista. Täällä on asiakaspaikkoja ja aukioloja rajattu, ja hyvin ohueksi ovat jääneet perustelut, miksi juuri nämä on valittu. Täällä edustaja Sankelo erittäin hyvin nosti, että talousvaliokunta ihan yksimielisesti nosti esille lukuja ja ehkä vähän vahvempia taloudellisia perusteita sille, millä tavalla ravintolat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

voisivat [Puhemies koputtaa] turvallisesti avata ovensa, mutta sillä tavalla, että ravintoloiden toiminta olisi kannattavaa. Olisin kysynyt ministeriltä, [Puhemies koputtaa] kun sitä perustelua ei ole: millä perusteella on valittu tällaiset luvut, jotka asiantuntijoiden mukaan tulevat johtamaan siihen, että ravintoloiden toiminta [Puhemies: Aika!] ei ole kannattavaa erityisesti, jos puhutaan pienistä ravintoloista? Todella toivon, että joku hallituksen edustaja olisi salissa paikalla ja vastaisi näihin kysymyksiin.

16.59 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto päätti 6. toukokuuta 2020 periaatepäätöksessään suunnitelmasta koronakriisin hallinnan hybridistrategiaksi. Päätöksessä on todettu, että asetuilla rajoitustoimilla ja annetuilla suosituksilla on onnistuttu hillitsemään epidemian etenemistä ja suojaamaan erityisesti riskiryhmiä. Epidemian eteneminen on nyt hidastunut, ja rajoituksia on myös siitä syystä välttämätöntä alkaa purkamaan.

Hallituksen esityksessä 72 ehdotetaan säädettäväksi poikkeusolojen jatkuessa ravitsemisliiketoiminnalle rajoituksia, joilla ravintoloita ja kahviloita voidaan avata asiakkaille turvallisesti, ja estää samanaikaisesti koronavirustaudin leviämistä uudelleen kesäkuun alusta lähtien. Käsillä olevassa lakiesityksessä ravintoloiden sisätiloissa asiakasmäärä saisi olla enintään puolet siitä, mitä anniskeluluvassa tai hyväksytyssä rakennussuunnitelmassa on, mikäli asiakasmäärä on epidemiatilanteen vuoksi rajoitettava. Jos asiakasmäärän rajoittaminen ei ole tarpeen, valtioneuvosto voi asetuksella säätää suuremmasta asiakkaiden enimmäismäärästä. Hallituksen esitys on jalostunut siten, että siitä käy täsmällisemmin ilmi ravitsemistoiminnan harjoittajan velvollisuudet ja vaatimus siitä, että velvoitteiden ja rajoitusten tulee olla asiallisesti ja alueellisesti välttämättömiä.

Ravintoloiden ja kahviloiden sulkeminen asiakkailta on pian kahden kuukauden ajan vaikuttanut voimakkaasti sekä suomalaisten arkielämään että ravintoloiden omistajien ja työntekijöiden elämään ja toimeentuloon. Rajoitus on ollut merkittävä puuttuminen perustuslailla turvattuun elinkeinovapauteen ja omaisuudensuojaan. Rajoituksen arvioitiin kuitenkin olevan välttämätön koronaepidemian leviämisen estämiseksi.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta on muuttanut hallituksen alkuperäistä esitystä siten, että valtioneuvosto voi asetuksella tarkentaa rajoitusten voimassaoloa alueittaisen tartuntatautilähteen mukaan tarkkarajaisemmin kuin mitä hallituksen esityksessä esitettiin. Jokaisen yksittäisen velvoitteen ja rajoitustoimen osalta on tehtävä arviointia sen tarpeellisuudesta.

Aluehallintovirastot valvoisivat rajoitusten ja velvollisuuksien noudattamista sekä voisivat määrätä valvonnassa havaitsemansa epäkohdat ja puutteet korjattaviksi. Velvoitteita olennaisesti rikkoneen ravintolan tai kahvilan ravitsemisliiketoiminnan voisi määrätä välittömästi suljettavaksi asiakkailta enintään yhdeksi kuukaudeksi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan kesäkuun alusta lähtien ja olemaan voimassa tämän vuoden loppuun saakka. On tarpeellista, että valtioneuvosto seuraa tarkoin rajoitusten laissa säädettyjen edellytysten voimassaoloa. Jos edellytykset rajoitusten voimassaololle eivät enää täyty, on tilapäiset säännökset tietenkin kumottava.

17.02 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! On hienoa, että ravintolat saadaan nyt auki, ja on ollut erittäin tärkeää, että on pyritty hakemaan myöskin mallia, jolla se voidaan tehdä turvallisesti. Pidän kuitenkin valitettavana sitä, että tämä esitys on tuotu tänne näin kalkkiviivoilla suhteessa siihen, että ensi maanantaina ravintolayrittäjien tulisi saada jo ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

vintolansa auki ja tässä on kovin lyhyt aika varautua siihen, millä tavoin se on mahdollista tehdä. Nämä ravintolayrittäjät joutuvat tässä mielessä varsin kohtuuttomaan asemaan.

No, sitten varsinaisesta esityksestä.

Kokoomusryhmän mielestä eduskunnan on edellytettävä valtioneuvostoa huomioimaan näissä ravintolatoiminnan rajoitustoimissa maakuntien erilaiset infektiotilanteet nyt kesäkuun alusta alkaen. Perustuslakivaliokunnan mukaan rajoituksia ei voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilanteen mukaan välttämätöntä. Yritysten näkökulmasta tämä on olennainen huomio siinä mielessä, että tämä pienentäisi sulkutoimien aiheuttamia menetyksiä yrityksille.

Kokoomusryhmä edellyttäisi valtioneuvostolta myöskin ravintoloiden aukioloaikoja koskevien rajoitusten väljentämistä, jotta ne voisivat olla auki aamuvuodesta sinne puoleenyöhön, ja myöskin joustoa näihin asiakasmääriin. Perusajatuksemme tässä taustalla on se, että ravintoloiden avaamisen tulee olla paitsi turvallista niin myöskin kannattavaa.

Sitten vielä lopuksi: Jos tässä oli tähän tätä kannattavuusnäkökulmaa, että kannattavasti pitää pystyä avaamaan ravintolat, niin toki tässä täytyy myöskin muistaa tämä turvallisuusaspekti. Keskustelimme siitä tänään myöskin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa ja totesimme siellä, että pidämme näitä alueellisia sääntelyeroja hyvinä ja tarpeellisina, mutta toki niihinkin sisältyy riskejä. Vaikka jollakin alueella tautia ei tällä hetkellä niin olekaan, niin se, että jos ihmiset tulevat ravintoloihin ja liikkuvat eri puolilta maata, ei saa estää sitä, ettemme hae näitä alueellisia sovelluksia, mutta ne vaativat rinnalleen tällaista valtakunnallista ohjausta ja ennen kaikkea tätä epidemiologisen tilanteen seuranta. Siinä mielessä oikein hyvä, että tähän esitykseen on nyt haettu rinnalle tämä asetussäätely, jolla voidaan sitten joustavasti reagoida. Edetään rohkeasti alueittain mutta reagoidaan tilanteen muuttuessa matalalla kynnyksellä, jos turvallisuuden näkökulmasta se tarpeen on. Kun haetaan kaiken kaikkiaan ratkaisuja, jotka ovat turvallisia ja kannattavia, niin sellaisella tiellä tästä paras ratkaisu löytyy. — Kiitoksia.

17.05 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnä todettakoon, että tämä hallituksen esitys tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta on käsitelty eduskunnassa erittäin nopeassa aikataulussa, ja kova kiire sillä toki onkin, sillä lain on tarkoitus tulla voimaan jo ensi viikon maanantaina 1.6., ja tiedän, että tätä päätöstä myös ravintolatoimijat odottavat.

On selvää, että näissä poikkeusoloissa väestön terveyden suojeleminen on perusoikeusjärjestelmän kannalta erittäin painava peruste myös nyt käsiteltäville rajoituksille. Tarkoituksena on, että ravitsemisliiketoiminnalle asetetaan sellaisia tilapäisiä rajoituksia, joilla yhtäältä elinkeinotoimintaa voidaan avata asiakkaille mutta samanaikaisesti pidetään huoli siitä, että koronavirusepidemian leviäminen estetään.

Kuten sanottu, kaiken perusta on ihmisten terveyden suojeleminen. Nyt käsiteltävät rajoitukset koskevat aukiolo- ja anniskeluajoja ja asiakaspaikkamääriä ravintoloissa. Lisäksi ravitsemisliikkeet veloitetaan noudattamaan hygieniaan liittyviä erityisiä vaatimuksia ja huolehtimaan asiakkaiden välisistä etäisyyksistä. Keskeistä on, että epidemiatilannetta seurataan tarkasti ja tilanteen salliessa rajoitteita puretaan asteittain. Näin on toimittu myös muissa maissa. On myös huomiotava, että tilanteen muuttuessa huonompaan suuntaan on mahdollisuus myös kiristää rajoitteita — toki tätä ei meistä kuitenkaan varmasti kukaan toivo, mutta se valmius on olemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Perustuslakivaliokunta esitti lausunnossaan lakiehdotukseen tehtäviä muutoksia, joita sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta puolsi. Uskon, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja saattaa näistä tarkemmin käyttää tänään vielä puheenvuoron.

Tämäkin asia sisältää oikeudenmukaisuuskysymyksiä — kysymyksiä siitä, koskevatko päätökset yhdenvertaisesti kaikkia alan toimijoita. Samanlaisia epäoikeudenmukaisuuden kohtelun kokemuksia on kuulunut myös esimerkiksi ikäihmisten rajoitustoimiin tai vaikkapa Business Finlandin tukiin liittyen. On erittäin vaikea toimia näissä oloissa niin, että kaikki voisivat kokea tulevaisuuden oikeudenmukaisesti kohdelluiksi.

Tämän asian kanssa myös me sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa olemme silmätysten. Tehtävä ei ollut helppo varsinkin nopealla aikataululla: on alueellisia eroja epidemiatilanteen osalta ja erilaisia ravitsemusalan toimijoita ja niin edelleen. Nyt lainsäädäntö aluksi koskee kaikkia toimijoita tasavertaisesti. Kuitenkin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta painottaa, että rajoitustoimenpiteiden purkamista voidaan eriyttää myös alueellisesti epidemiologisen tilanteen sen salliessa, mikä pienentää rajoitustoimien aiheuttamia taloudellisia menetyksiä. Kuitenkin valiokunta muistuttaa, että tämä lisää riskiä epidemian uudelleen leviämiseksi, koska tartuntavaara ravintolatiloihin ja kansalaisten liikkumiseen maan sisällä on olemassa.

17.08 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on esitys, jossa joudutaan hyvin tarkkaan punnitsemaan sekä perustuslaillisia, taloudellisia että terveydellisiä näkökohtia. On erittäin tärkeitä, että ravintoloiden sulkemisen kaltaisia rajoituksia puretaan nyt alkuvaiheessa asteittain, varovaisuutta noudattaen, kuten useissa muissakin maissa on tehty ja ollaan tekemässä. Asteittainen rajoitusten purkaminen edellyttää epidemiatilanteen jatkuvaa seuraamista, koska rajoitusten purkaminen voi aiheuttaa koronaviruksen leviämisen lisääntymistä ja pahentaa epidemiatilannetta.

Perustuslakivaliokunta korosti lausunnossaan, ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilanteen vuoksi välttämätöntä. Rajoitustoimenpiteiden purkamista voidaan eriyttää alueellisesti epidemiologisen tilanteen sen salliessa, mikä pienentää rajoitustoimien aiheuttamia taloudellisia menetyksiä. Saadun selvityksen nojalla alueellisiin sääntelyeroihin liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä epidemian uudelleen vahvistumisesta, koska infektio voi levitä ravintolatiloihin ja kansalaisten liikkumiseen maan sisällä. Tästä syystä valtakunnallista ohjausta sekä huolellista epidemiologiseen analyysiin perustuvaa asetussääntelyä tarvitaan ehdottomasti. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta piti esitetyistä syistä tärkeänä, että toimenpiteiden vaikutuksia ja muuttamistarpeita tarkastellaan säännöllisesti ja ryhdytään tilanteen edellyttämiin joko rajoituksia kiristävään tai lieventäviin toimiin.

Arvoisa puhemies! Tähän lopuksi: kun edustaja Vestman kysyi, minkä takia ravintoloihin nyt rajoitetaan enemmän kuin muita vastaavia yrityksiä, niin siihen voisin oikeastaan siteerata suoraan THL:n lausunnosta, mikä kuuluu näin:

”Lukuisat kansainväliset esimerkit ja myös Suomesta saatu kokemus ovat osoittaneet, että epidemiaa voi kiihdyttää etenkin tilanteet, joissa ihmiset viettävät vapaa-aikaansa pitkään ja ahtaissa tiloissa, joissa on paljon ihmisiä tiiviissä kontaktissa. Tällaisissa tilanteissa tartuttava henkilö voi altistaa suuren joukon virukselle, mikä voi käynnistää laajoja tartuntaketjuja. Ravitsemusliikkeet voivat ilman säädöksessä määrättäviä rajoituksia muodostaa tämän kaltaisia tartunnan leviämisen riskin muodostavia tiloja. Ei ole mahdollista ennakkoon arvioida, missä paikkakunnalla tai missä tiloissa mahdollinen altistuminen voi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

si tapahtua. Laajat altistumistilanteet vaikeuttavat altistuneiden jäljittämistä ja karanteeniin asettamista, mikä voi muodostaa huomattavan riskin epidemian kiihtymiselle.”

17.11 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Ravintolat ja kahvilat avataan ensi viikon maanantaina 1.6., ja nyt vasta olemme käsittelemässä tätä lakia, että aika viime tippaan on sääntely jäänyt, ja siellä moni ravintoloitsija varmasti odottaa mielenkiinnolla, mitä se sääntely tulee olemaan. Me kokoomuksessa olemme olleet sitä mieltä, että ravintoloiden ja kahviloiden avaamisen on oltava ennen kaikkea turvallista, mutta sen on oltava myös kannattavaa, että niiden kannattaa se tehdä, ja kun talousvaliokunnassa pohdimme nimenomaan tätä kannattavuusnäkökulmaa, niin eniten aikaa meni ehkä tähän ”puolet ravintoloiden asiakaspaikoista” -täyttämiskysymykseen, ja mietimme sitä, mikä on se perustelu, että se on nimenomaan se puolet. Eivätkö minimietäisyydet, hygienian noudattaminen ja ravintoloiden omavalvonta olisi voineet ajaa tämän asian — erityisesti kun otetaan huomioon se, että terasseilla ei sitten ole niitä säännöksiä niin tarkasti? Nyt jo näyttää siltä, kun on katsonut uutisointia, että Helsingin keskustaan ja muuallekin ehkä on tulossa megaterasseja, joilla sitten ei tarvitse niin tarkasti niitä sääntöjä noudattaa. Tietenkin toivotaan, että se omavalvonta siellä toimii, mutta otimmekin keskusteluihin talousvaliokunnassa ja kokoomuksen kannaksi itse asiassa muodostui se, että 75 prosenttia näistä asiakaspaikoista olisi ollut parempi näkökulma, jos jokin prosenttiyksikkö täytyy asettaa, ja se perustuu siihen, että erityisesti pienten ravintoloiden on hyvin vaikea avata ovensa kannattavasti, jos vain puolet asiakaspaikoista saadaan täyttää.

Toinen asia, jota ihan käytännön kannalta talousvaliokunnassa pohdittiin, oli buffetruokailu, joka sitten kategorisesti kiellettiin. Tässäkin me korostimme omavalvonnan tärkeyttä, että voi olla, että ravintoloissa syntyy jonoja, kun joudutaan jonottamaan siihen annosteluun aivan niin kuin kouluruokailussa, ja myöskin joudutaan palkkaamaan lisää henkilöstöä, ja se tietenkin aiheuttaa niitä kustannuspaineita, koska jos voi täyttää vain puolet niistä asiakaspaikoista, niin ei ole myöskään sitä rahavirtaa, jolla sitten niitä kuluja kateetaan.

Sitten yksi asia oli myöskin tämä ehdotettu aukioloaika 6—23. Tämä on tietenkin siinä mielessä ymmärrettävää, että yökerhothan jäävät pois tässä tilanteessa, eli kun ne yleensä sitten puolenyön kieppeillä tai niillä main avaavat ovensa, niin on ihan ymmärrettävää, että niitä ei nyt päästä vielä tässä vaiheessa avaamaan, mutta se tarkoittaa kyllä käytännössä sitä, että ravintolatuokea tarvitaan tämänkin jälkeen.

Arvoisa puhemies! Ottaisin vielä esiin tämän alueellisuuden näkökulman. Tietenkin infektio-tilanne koko maassa pitää ottaa huomioon, mutta on todella järjetöntä, jos ei ole ollut koronatartuntoja pitkiin aikoihin alueella, että sitten ei [Puhemies koputtaa] pystyttäisi kahvilaa eikä ravintolaa avaamaan. [Puhemies koputtaa] Pidän erittäin tärkeänä, että hallitus arvioi vielä tämän alueellisuusnäkökulman. [Puhemies: Aika!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan edustaja Ojala-Niemelä ja sen jälkeen ministeri.

17.14 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Meillä tosiaan ravintolat ovat suljettuna 31.5. saakka, ja nyt sitten 1.6. lukien on näitä lievennettyjä rajoituksia, tai tarkalleen ottaen voidaan sanoa, että nämä ovat uusia rajoituksia ravintola-alalle. Noissa kuulemisissa kuultiin, että ravitsemustoiminta on riskialtista toimintaa: suljetut tilat, lähei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

set kontaktit, ihmisten sosiaalisuus, ja kun siihen yhdistetään vielä alkoholinkäyttö, niin monesti se johtaa siihen, että nämä rajoitukset ovat edelleen perusteltuja. Nämähän koskevat aukioloaikoja, anniskelua ja istumapaikkojen lukumäärää muun muassa. Mutta on hyvä, että on päästy siihen pisteeseen, että nyt varovaisuusperiaatteen mukaisesti näitä rajoituksia voidaan poistaa asteittain.

Perustuslakivaliokunnassa käsiteltiin sitä, että tämä lakiehdotushan oli tarkoitus säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä perustuslain 23 §:n mukaisena tilapäisenä poikkeuksena perustuslaista, joka olisi ollut voimassa 31.10. saakka eli lokakuun loppuun. Tässä kuitenkin oli se ongelma, että olisi omaksuttu se kanta, että nämä poikkeusolot silloin jatkuvat lokakuun loppuun asti. Tästä meillä ei kuitenkaan voi olla täyttä varmuutta, mihin asti näin on, ja sen vuoksi luovuttiin tästä perustuslain 23 §:n nojalla tehdystä esityksestä ja kirjoitettiin pykälät tartuntatautilakiin ja lisäksi asetuksen osalta annettiin vielä asetuksen-antovaltuus.

Sitten lisäksi täällä on paljon käyty keskustelua rajoitusten soveltamisalasta. Ne on nyt ainakin aluksi annettu valtakunnallisina. Ravintolaliiketoiminnan rajoittaminen pitää kuitenkin pystyä perustelemaan välttämättömäksi jokaisella alueella erikseen — tätä perustuslakivaliokunta korosti. Koronavirus on levinnyt kaikkiin maakuntiin, mutta toisaalta tautitapaukset ovat keskittyneet Uudellemaalle ja viruksen leviäminen on hidastunut. Tästä näkökulmasta ei ole aivan ongelmatonta pitää sääntelyä tämän välttämättömyysvaatimuksen edellyttämällä tavoin alueellisesti riittävän rajattuna. Toisaalta on kuitenkin asianmukaista, että lakiehdotuksessa ja sen perusteluilla on korostettu tarvetta jatkuvasti seurata sitä, ovatko rajoitukset välttämättömiä kullakin alueella, ja ylipäänsä se, että valtioneuvoston on ryhdyttävä tarvittaessa heti toimenpiteisiin sääntelyn kumoamiseksi tai muuttamiseksi, lisää sääntelyn hyväksyttävyyttä myös välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta. Mainittujen rajoitusten lieventämistä valtakunnallisesti kaikkialla yhtäaikaaisesti ja samalla tavalla voitaisiin siten pitää ainakin nyt alkuvaiheessa johdonmukaisena menettelynä, mutta tietenkin korostetaan sitä, että tämä ei jatkossa sitten olisi ainoastaan kaavamainen vaan että tarkastelua tehtäisiin huolella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, ja sitten ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

17.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää sekä perustuslakivaliokuntaa että sosiaali- ja terveysvaliokuntaa siitä, että olette tehneet todella mittavan työn hyvin lyhyessä aikavälissä. Siltä osin ensinnäkin perustuslakivaliokunta tulkitsi aivan oikein tässä hengessä, että poikkeusoloihin tarkoitettujen perustuslain 23 §:n käyttäminen alkaa olla tässä epidemiologisessa tilanteessa jo kysymys, jossa olisi syytä alkaa siirtyä tautitilanteen parantuessa kohti tavallista lainsäädäntöä. Minusta se herättää luottamusta nimenomaan siihen, että me alamme nyt myöskin saada tuloksia aikaan näiden kovien rajoitustoimien jälkeen eli olemme siirtymässä kohti tavallista lainsäädäntöä.

Kun tämän esityksen valmistelu aloitettiin, tautitilanne silloin vielä puolsi poikkeusoloihin perustuvaa lainsäädäntöä. Tässä on toukokuu istuttu tämän asian päällä, joten nyt taas kun katsotaan tautitilannetta, sen muuttuminen hyvin helposti pikemminkin perustelee nimenomaan sen, että olemme lähellä sitä päivää, jolloin poikkeusolot eivät enää sitten lopulta vallitse. Eduskunta on nyt vastannut tähän tarpeeseen siten, että käsittelyssä olevassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

laissa perusoikeuksia voidaan rajata tavallisella lainsäädännöllä niiden rajoitusedellytysten huolellisen punninnan jälkeen. Erittäin vakavalla tavalla suhtaudumme nimenomaan siihen, että tätä välttämättömyyttä on arvioitava joka hetki. Siksi minusta tässä ovat sekä sosiaali- ja terveystieteiden että perustuslakivaliokunta viitoittaneet hyvän tien sille, millä tavalla voidaan mennä eteenpäin.

Tältä osin minusta keskustelu siitä, miten tässä on näin nopeassa aikataulussa menty ja edetty, on aivan erittäin asiallista. Omasta puolestani totean, että tämä oli valtioneuvostolla tiedossa, koska jouduttiin myöskin eri ministeriöiden välillä hakemaan tätä oikeaa tapaa tuoda esitys tänne jatkolle sen jälkeen, kun on tosiasiaa tehty tämän majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annetun lain väliaikainen muuttaminen. Siinä jatkossa oli pohdinnassa, mistä ministeriöstä, mistä lainsäädännöstä ylipäätään tätä jatkoa tässä epidemiologisessa tilanteessa tarvittaisiin. Nyt sitten todella siihen meni aikaa jo valtioneuvoston päässä, ja on aivan selvää, että myös eduskunnassa aikataulupaine on ollut tuntuva. Tältä osin totean, että otan todella nöyränä vastaan nämä annetut aikataulumoitteet, ja tässä tilanteessa olemme todella puun ja kuoren välissä, kun joudumme arvioimaan aivan päivittäinkin tätä epidemiologista tilannetta [Puhemies koputtaa] ja tekemään sitten ehdotuksia sen johdosta.

17.21 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Käsitelme nyt tartuntatautilain määräaikaista muutosta, jolla tiukennetaan tarvittaessa ravintoloiden aukioloa. Kokoomus pitää valittavana, että tämä tuotiin näin viime tipalla eduskuntaan. Tämä ei oikein arvosta eduskuntaa eikä myöskään niitä ravintolayrittäjiä, jotka odottavat sitä tietoa, milloin he saavat ravintolansa aukaista.

Tautitilanne on tällä hetkellä hyvä, ja rajoitusten vaiheittainen purkaminen on järkevää, jotta yhteiskunnan ja talouden uudelleen käynnistyminen ja elpyminen voivat alkaa. Kokoomus vaatii kuitenkin, että kaikki rajoitustoimet, joita tehdään tartuntatautilain perusteella, ovat terveysperusteisia ja välttämättömiä. Koska tämä määräaikainen laki on esitetty olemaan voimassa suhteellisen pitkään, lokakuun loppuun, on kokoomuksen mielestä välttämätöntä arvioida epidemiologista tilannetta säännöllisin ja tihein väliajoin sekä tuoda tiedot niiden perusteista kaikkien saataville.

Haluamme, että ravitsemusliikkeet voidaan avata hallitusti. Tartuntatautilain onkin huomioitava kaikissa tilanteissa, ja rajoituksia on voitava kiristää tai helpottaa epidemiatilanteen mukaisesti ja alueellinen tarkastelu huomioiden. On tärkeää, että hallitus määrittelee selkeät valtakunnalliset kriteerit ja mittarit, joiden perusteella rajoitustoimien tiukentamisesta tai väljentämisestä päätetään. Säännöllinen, ajantasainen ja julkisesti käytettävissä oleva päätöksenteon perusteena käytettävä tieto on olennaisen tärkeää.

Erityisesti pienemmillä ravintoloilla tulee olemaan vaikeuksia selviytyä hallituksen esityksessä ehdotettujen rajoittamistoimenpiteiden johdosta. Kokoomuksen mielestä asiakaspaikkamäärien prosenttiosuuden nostamisella esitetystä 50 prosentista 75 prosenttiin olisi toiminnan kannattavuuden näkökulmasta huomattava vaikutus tulonmuodostukseen ja toiminnan kannattavuuteen erityisesti pienten ravintoloiden ja kahviloiden osalta.

Olemme myös sitä mieltä, että aukioloaikoja tulisi väljentää alkamaan kello 5 päättyen 24:ään. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi ammattiliikennöitsijöille ravintoloiden käytön aikaisin aamulla ja myös ravintoloiden järkevämmän iltakäytön iltaruokailijoiden suhteen. Yökerhot on järkevää pitää edelleenkin suljettuina toistaiseksi.

Olemmekin ehdottaneet näihin kellonaikoihin pykälämuutosta, niin että ravitsemistoiminta voitaisiin aloittaa jo kello 5 ja lopettaa kello 24. Samassa yhteydessä voitaisiin pois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

taa tämä alkoholiin liittyvä lause täältä, koska on epätarkoituksenmukaista [Puhemies ko-
puttaa] tartuntatautilailla määritellä alkoholiin liittyviä asioita, ja toinen asia: nostaa tätä
paikkamääritystä 75 prosenttiin. [Puhemies: Aika!]

Meillä on myöskin lausumia, jotka tulen sitten myöhemmin esittämään, viimeistään per-
jantaina. — Kiitos.

17.24 Atte Harjanne vihr: Arvoisa herra puhemies! Valiokunnat ovat tehneet tässä erin-
omaista työtä tiiviissä aikataulussa. Salissa on käytetty paljon puheenvuoroja liittyen tä-
hän alueelliseen tarkasteluun. Siitä minä ehkä palaisin itse tähän perusfilosofiaan, eli koko
tarkoitushan tässä on, että me pystymme pitämään tämän taudin kurissa, mielellään käy-
tännössä tukahdutettuna niin, että aina kun tartunta ilmenee, niin se jäljitetään ja ne tartun-
taketjut päätetään kiinni, ja sen takia nyt aika rajusti sitten edelleen rajoitetaan yhtä elinkei-
noa, ja se on ihan perusteltua.

Kuitenkin käytännössä tässä on tietysti aina tasapaino, eli ihan se, että meidän täytyy
aina löytää ne keinot, jotka tosiasiallisesti tehoavat, jolloin me pääsemme siihen tavoitteen-
seen epidemian hallinnan kannalta, mutta jotka eivät kuormita sitten muuta yhteiskunnan
toimintaa ylenmäärin. Tässä sen takia korostuu tämä jatkuva arviointi, ja tämä antaa
itse asiassa hallitukselle hyvin suuren vastuun tehdä tämän lain pohjalta oikeita päätöksiä
jatkossakin. Tämä laki, joka tässä muodossa on tietynlainen valistunut lähtöoletus siitä,
että laittamalla asiakaspaikat puoleen sekä nämä kellonajat ja nämä rajoitukset, niin pääs-
tään niihin tavoitteisiin, joita tämän epidemian suhteen on. Voi olla, että ne lähtöoletukset
voisi asettaa toisinkin. Täällä on nyt tulossa ja annettukin erilaisia näkökulmia, mutta
omasta näkökulmastani siitä ei ehkä kannata tehdä mitään maailman suurinta arvovaltaky-
symystä. Kyse on siitä, että me löydämme sen tasapainon. Tämä lakihan nimenomaan läh-
tee siitä, että sitten kun sitä välttämättömyysperustetta ei ole, niin sitten näitä asetuksia ruu-
vataan toiseen suuntaan tai toiseen suuntaan, eli tämä on tässä muodossaan hyvin raken-
nettu pohja.

Mutta korostan sitä, että tämä todellakin laittaa paljon vastuuta siihen, että jatkuva arvi-
ointi, kokemuksen kerääminen, tutkimusnäytön tuottaminen ja sen kerääminen, seuraami-
nen muualta maailmasta, kaikki tämä, että sen perusteella täytyy tehdä sitä jatkuvaa arvi-
ointia, täytyy tehdä hyvät päätökset siitä, miten sitä ravintola-alaa rajoitetaan. Ja kuten
tuossa edustaja Laiho sanoi, niin korostan, että tässä on tosi tärkeätä, että se tietopohja, jol-
ta pohjalta tätä arviointia jatkuvasti tehdään, on julkista, avointa ja keskustelua sen pohjal-
ta voidaan käydä koko yhteiskunnassa, koska silloin meillä säilyy myös tietynlainen luot-
tamus ja legitimiteetti tämän tyyppiselle rajoittamiselle. Mutta muuten tämä on nähdäkseni
oikein hyvä puite päästä samaan aikaan avaamaan tätä toimialaa, mutta kuitenkin huoleh-
timaan siitä, että korona meillä pysyy kurissa.

17.27 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Heti alkuun kiitokset perustuslaki-
valiokunnalle ja sosiaali- ja terveysvaliokunnalle tarmokkaasta työstä. — Oliko tämä myös
talousvaliokunnassa? [Eduskunnasta: Oli!] — Ja kiitos myös talousvaliokunnalle.

Silloin kun Uudenmaan maakunnan sulkeminen päätettiin suunniteltua aikaisemmin,
niin hallitus julisti, että ”koska se ei ole välttämätöntä enää”, tämä perusoikeusrajoitus,
”niin se on välittömästi lopetettava”. Nyt jos täällä olisi paikalla oikeusministeri Henriks-
son, joka silloin sanoi, että se on juridinen fakta, niin kysyisin oikeusministeri Henriks-
sonilta — en viitsi teitä, ministeri Kiuru, tällä juridiikalla nyt vaivata — että miten on välttä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

mätöntä tänäkään päivänä, tällä kellonajalla pitää kaikkia kahviloita ja ravintoloita suljetuina sellaisissa maakunnissa tai sellaisissa sairaanhoitopiireissä, joissa tätä virusta ei ole ollut viikkoihin. Totta kai ymmärrän, että ihmiset liikkuvat vapaasti maassa, ei siitä ole kyse, mutta miten se on välttämätöntä? Totta kai tämä välttämätön-termi on joustava termi, niin kuin juridiikassa aina on kyse tulkinnasta, mutta luenpa nyt kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausunnosta tähän liittyvän virkkeen, ”ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautilanteen vuoksi välttämätöntä” — miten tämänhetkinen tilanne on sopusoinnussa perustuslain kanssa? Minusta tämänhetkinen tilanne, tänä päivänä, tähän kellonaikaan, sen vanhan lain nojalla, on hyvin ongelmallinen perustuslain valossa ja myös tämän perustuslakivaliokunnan eilen antaman lausunnon valossa ja myös sen lausunnon ja mietinnön valossa, jota perustuslakivaliokunta silloin alkuun antoi sekä ravintoloiden sulkemislaista että -asetuksesta.

No, tämä kysymys tästä välttämättömyydestä. Helsingin Sanomien toimittaja Saska Saarikoski kirjoitti jossain vaiheessa palstallaan, että esimerkiksi Ruokolahdella on enemmän tietoa siitä kuuluisasta Ruokolahden leijonasta kuin tästä koronaviruksesta, ja tämä kuvaa tilannetta hyvin monissa kunnissa, hyvin monissa maakunnissa. Ja kun hallitus nyt tällä asetuksella, josta me olemme luonnoksen nähneet, meinaa 1.6. alkaen kaikissa maakunnissa ja kaikissa sairaanhoitopiireissä laittaa täytäntöön täysin samat rajoitukset, niin kysyn vain: Onko se sopusoinnussa perustuslain kanssa? Se, että myöhemmin sitten lievennetään rajoituksia osassa alueita, on tietysti perusteltua, mutta miksi on välttämätöntä Poriin ja Raumalle ja joka paikkaan laittaa kaikki samat rajoitukset voimaan 1.6.? Minusta ei ole.

Ja tästä matkustelusta: totta kai [Puhemies koputtaa] ihmiset liikkuvat, mutta kyse on riskin arvioinnista. [Aki Lindén: Vastaa 27 minuutin kuluttua!]

17.30 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että meillä on epidemiatilanne maassa siinä vaiheessa, että voimme avata ravintoloita ja kahviloita laajemmin. Iso kiitos siitä kaikille kansalaisille. Jatkossakin tietysti kansalaisista, meistä jokaisesta ja meidän käyttäytymisestämme, riippuu se, voivatko kahvilat ja ravintolat jatkossakin olla auki ja voiko toiminta normalisoitua tyystin. Toivon, että se prosessi nimenomaan tähän suuntaan menee.

Perustuslakivaliokunnassa tätä hallituksen esitystä tarkkaan tutkimme ja arvioimme ja kuuntelimme monia asiantuntijoita. Oli aivan yksimielistä sen suhteen, että perustuslain 23 §:n perusteella tätä muutosta, lakiesitystä, ei voida viedä eteenpäin, ja näen, että on muutoinkin hienoa, että tähän tartuntatautilakiin nyt lisätään pykälä. Meillä on ollut varsin hyvä tartuntatautilaki, jota olisi voinut jo sieltä helmikuusta, maaliskuusta käyttää napakammin ja laajemmalla määrällä. Siellä on puutteita, ja toivon, että jatkossa tartuntatautilakia kaiken kaikkiaan arvioidaan ja tehdään sinne parannuksia, mutta sen, että tämä hallituksen esitys tulee uutena pykälänä tartuntatautilakiin, näen nyt erittäin hyvänä asiana.

On ymmärrettävää, että tässä puolelta ja toiselta tulee kysymyksiä, onko oikein, että kaikkialla maassa on nyt alkuun samanlaiset säädökset. [Ben Zyskowitz: Ei kun välttämätöntä!] Tilanne on kuitenkin se, että meidän on tarkoitus avata ravintoloita ja kahviloita hallitusti, turvallisesti, ja itse toivoisin, että mahdollisimman nopeasti alueellisesti voitaisiin näitä asioita katsoa, aivan niin kuin perustuslakivaliokunta myös lausunnossaan edellytti. Nythän tänne tartuntatautilain teksteihin on tullutkin: ”Jolleivät rajoitukset ole välttämättömiä koko maassa, valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset alu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

eista, joilla kutakin velvoitetta ja rajoitusta sovelletaan.” Eli kyllä meillä on myös näkemys, ja toivoisin, että pian voisimme avata laajemmin varsinkin niillä alueilla, missä ei epidemiaa ja tätä covid-19-virusta esiinny. Mutta nyt seuraavat viikothan ovat tietyllä tavalla testiä myös sen suhteen, pysykö suurin osa maasta sellaisena alueena, missä sitä ei esiinny, missä sairastuvuus ei lisäänty. Ja toivon mukaan myös täällä Uudellamaalla, missä todella on se hankalin tilanne, täälläkin nähdään, että tapauksia ei tule enemmän eikä tartuntoja tule enemmän täälläkään. [Aki Lindén: Juuri näin!]

Mutta kaiken kaikkiaan tästä hallituksen esityksestä ja aikataulusta: kuten aikaisemminkin on täällä salissa tullut esille, kyllä niin ravitsemusalan yrittäjiä ajatellen, eduskuntatyötä ajatellen kuin valiokuntien työtä ajatellen, perustuslakivaliokunnan työtä ajatellen, nämä esitykset täytyy tietysti tuoda aiemmin, [Puhemies koputtaa] jotta meillä on parempi aika käsitellä näitä ilman valtavaa kiirettä.

17.33 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Arvelen sillä tavalla, että tämä ravintoiltoitten avaaminen tapahtuu hirmu paljon sen myötä, miten asiakkaat ja ravintoloitsijat voivat luottaa siihen, että siellä on turvallista olla. Se on minusta oikeastaan ydinkysymys, että asiakkailta on rohkeus mennä ravintoloihin ja ravintoloitsijoilla on sellainen olo, että he pystyvät antamaan tällaiset turvalliset olosuhteet. Itse ajattelen niin, että nyt kun tässä on muutaman viikon tiedetty, että tulee tämä asteittainen avautuminen, ihmiset ovat ruvenneet jo tekemään pöytävarauksia, mikä kertoo siitä, että ihmisillä ”on nälkä” päästä sinne ravintoloihin [Ben Zyskowitz: Sananmukaisesti!] — sananmukaisesti nälkä — ja se on minusta erittäin hyvä ja tärkeä asia.

Sitten kun täällä on puhuttu myös näistä pienistä ravintoloista, että kannattaako se, kun vain 50 prosenttia voi ottaa, niin minun kotikaupungissani on erittäin pieni ravintola — yksi Suomen parhaimpia, uskaltaisin sanoa — jossa on 45 paikkaa, ruokaravintola, ja sen ravintoloitsija totesi sillä tavalla, että suurin osa heidän asiakkaistaan tulee aina pariskunnittain, eli tulee aina kaksi ihmistä. He ajattelivat, että he pärjäivät, vaikka tässä on vain tämä puolet, mitä saa ottaa sinne sisälle.

Sitten haluaisin sen ehkä todeta myös, että kun verrataan kansainvälisesti muitten maitten ravintola-avaamiseen, niin tässä on tietyllä tavalla kuitenkin meillä vähän liberaalimpi linja. Meillä ei ole kahden metrin pakkoa siellä ravintoloissa sisällä, eikä meillä myöskään ole pöytiintarjoilupakkoa. Meillä jätetään tällaista harkintaa myös sinne ravintoloitsijoille, ja tämä on minusta tärkeä asia.

Sitten totean vielä tästä alueellisuusasiasta. En kyllä kieltämättä oikein ole eri mieltä edustaja Zyskowiczin kanssa tästä välttämättömyysasiasta. Minun omassa maakunnassani on kuukausi siitä, kun on viimeksi todettu tartuntatauditapaus, mutta silti uskallan toisaalta puolustaa hallituksen esitystä ja valiokunnan näkemystä, että lähdetään varovaisesti ja asteittain liikkeelle. Minulla on käsitys siitä, että kun täällä ministeri myös kuulee tätä keskustelua ja lukee sekä perustuslakivaliokunnan että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, niin kyllä tässä hallitukselle tulee minusta ihan oikeaa ja oikeanlaista painetta myös siihen, että tarkastellaan sitä mahdollisimman pian, että näitä alueellisia asioita katsottaisiin ja voitaisiin tehdä siitä ratkaisuja. Mutta rehellisyyden nimissä näissä asiantuntijalauseannoissa eivät kaikki kyllä sitä puoltaneet: esimerkiksi MaRa, joka on ravintoiltoitten etujärjestö, katsoi taas sieltä — ei niinkään samasta näkökulmasta kuin THL — ravintoiltoitten kilpailuneutraliteetin kannalta, että olisi hyvä, että olisi samat säädökset joka puolella Suomessa. Eli aina riippuu siitä, kenenkä näkökulmasta asioita katsotaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

17.36 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa, että näitä rajoituksia voidaan nyt asteittain purkaa ja siten yhteiskuntaa hallitusti avata. Suomessa tosiaan on onnistuttu tässä hyvin, ja olenkin iloinen, kun täällä on tänään sekä tässä istunnossa että edellisessä istunnossa jopa kokoomuksesta asti kehuttu sitä, kuinka hyvin hallitus on toiminut.

Ravintola-alan yrittäjät ja alan työntekijät ovat tosiaan tämän kevään suuria kärsijöitä, ja siksi minusta on hyvä, että tämän alan toimintaa nyt avataan niin pian ja niin paljon kuin vain on mahdollista. Mutta kuten sosiaali- ja terveystieteiden mietinnössä todetaan, niin samaan aikaan meidän on myös huolehdittava niin henkilökunnan kuin myös asiakkaiden turvallisuudesta. Lisäksi tämä uhka siitä, että epidemia Suomessa leviäisi, ei ole kyllä mihinkään valitettavasti kadonnut, ja tämä epidemia on edelleen vaarallinen, jollekin ihmiselle se on jopa hengenvaarallinen, joten on aivan perusteltua, että kun näitä rajoituksia puretaan, niin se täytyy tehdä tällä tavalla asteittain ja porrastaen, kuten nyt tehdäänkin.

Lopuksi haluan vielä sanoa, että minusta on myös tärkeää, että näitä nyt asetettavia rajoituksia sitten arvioidaan säännöllisesti, eli koko ajan tätä tilannetta on arvioitava sen suhteen juuri, miten tautitilanne kehittyy ja miten nämä uudet asetuksella säädettävät rajoitteet ja velvoitteet toimivat. Täällä on puhuttu paljon näistä alueellisista eroista, enkä toista sitä, mutta esimerkiksi edustaja Berg minusta hyvin toi esille niitä sosiaali- ja terveystieteiden perusteluja siitä, minkä takia myös valtakunnallista ohjausta tarvitaan. Lisäksi niin kuin esimerkiksi edustaja Tanus toi esille, niin oma käsitys on myös se, että hallitushan voi hyvin nopeallakin aikataululla asetustasolla sitten lieventää näitä rajoituksia joko koko maassa tai sitten alueittain, eli tähänkin voidaan puuttua. Oma käsitykseni on myös se, että hallitus on siihen jo sitoutunutkin, että tätä arviointia koko ajan tullaan tekemään.

17.39 **Johannes Koskinen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz on oikeassa tässä kritiikissään näitten välttämättömyysperusteiden hankaluudesta, että ne eivät ole mitään objektiivisia, mitattavissa olevia, ja omat ongelmansa tulee siitä jäykkyydestä, millä muutoksia tehdään. Ihan nämä valmiuslain mukaiset käyttöönotto- ja soveltamisasetukset vaativat aina sen eduskuntakäsittelyn ja aika lailla työtä. Siinä luonnostaan ei voi olla kovin nopeasti toistuvia muutoksia sääntelyyn joko alueellisesti tai ajallisesti. No, sitten kansalaisten ohjeissa se tapahtuu ehkä joustavimmin. Kansalaiset itse tulkitsevat uudelleen niitä ohjeita ja niitten järkeä ja merkitystä ja voivat vapautua toiminnassaan sitten sen mukaan, kun katsovat. Nämä normistot ovat hankalia juuri tuon kannalta, että saisi näistä rajoitustoimista mahdollisimman osuvat eri tilanteeseen ja eri osiin maata. Valitettavasti ei ole semmoista portaaton säätönapulaa tai kaukosäädintä, jolla saisi ohjattua niitä hyvinkin tarkasti ajallisesti ja alueellisesti.

No, nyt kuitenkin tämä uusi mekanismi mahdollistaa sen, että kun on kysymys tavallisista valtioneuvoston asetuksista, niin niitä voisi periaatteessa parin viikon tai kuukauden välein tarkentaa ja muuttaa ilman, että siinä tulisi tätä eduskuntakäsittelyä, kun valtaosa näistä rajoituksista nostettiin lain tasolle tässä tartuntatautilaissa. Valmiusnormeille tyypillistä on tällainen varmuusperiaate, että varmuuden vuoksi pitää olla tehokkaat estävät mekanismit vaarallisen tartuntataudin leviämiseksi. Siinähan automaattisesti juuri siihen ajatukseenkin kuuluu, että jokaisessa tilanteessa ne eivät ole ihan viimeisen päälle välttämättömiä, vaan jotta ne toimisivat sen taudin lievittämiseksi, niissä täytyy olla osassa aluetta tai osassa tilanteita ikään kuin turvallisuusmarginaalia vähän liikaakin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

On keskusteltu myös tästä puolikkaan ravintolan sallimisesta asiakaspaikkojen suhteen. No, nyt jos tarkemmin mietitään, niin meillä on aika harvassa semmoisia ravintoloita, joissa yli puolet aukioloajasta olisi ravintola täynnä tai melkein täynnä. Eli jos ajatellaan, että pöytävarauksilla, ajanvarauksilla, pystyttäisiin ottamaan käyttöön isompi osa siitä aukioloajasta, niin käytännössä lähes sama asiakasmäärä pystyttäisiin pyörittämään vuorokauden mittaan ravintolassa, ja kun ajattelee, miten isoja muutoksia elämään on tämän taudin takia muuten jouduttu tekemään, niin tämä ei kait ole ihan mahdoton ajatus, että esimerkiksi ruokaravintoloiden osalta tämmöistä asiakaskäyttäytymisen muutosta tapahtuisi.

Myös tämä [Puhemies koputtaa] alueellinen rajoitusten kohdentaminen on ollut kovasti esillä keskustelussa, ja juuri tämä uusi sääntelemismekanismi, johonka perustuslakivaliokunnan [Puhemies: Aika!] puheenjohtaja viittasi, mahdollistaa sen, että se tapahtuisi todella selvästi tarkemmin ja nopeammin.

17.42 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Hallitusta voidaan kiittää näistä määrätietoista toimista, jotka on tämän kevään mittaan tehty koronakriisin hallintaan saamiseksi. Vaikea sanoa, olemmeko saaneet sitä hallintaan, mutta joka tapauksessa tämä epidemia ei ole päässyt ryöstäytymään Suomessa samalla tavalla valloilleen alkuunkaan kuin monissa muissa maissa. Nyt sitten vuorostaan asteittain, ehkä ihan hyvässä ajassa, aletaan purkamaan näitä rajoituksia. Se aika ilman muuta on tulossa vastaan, ja nyt juuri on ihan oikea hetki näitä tehdä.

Tässä on, aivan kuin edellisessä puheenvuorossa juuri edustaja Koskinen viittasi, hyvä näkökulma siitä, että aletaan myöskin eriyttämään, tunnistetaan tämän alueellisen eriyttämisen tarpeellisuus. Siinä käytetään epidemiologisia perusteita, kun tätä välttämättömyysharkintaa tehdään, millä pohjalla tätä eriyttämistä voidaan tehdä, ja soisi myöskin hallituksen miettivän, ja mietimme, luonnollisesti myöskin toiminnallista eriyttämistä — on erityyppisiä ravintoloita, erityyppisiä ruokapaikkoja, erityyppisiä yökerhoja ja niin edelleen, jotka ovat myöskin osittain anniskelupaikkoja luonnollisesti, mutta niillä on myöskin erilainen luonne tämmöisen virusepidemian altistajina. Tässä suhteessa tätä eriyttämistä kannattaa viedä eteenpäin.

Minäkin jäin pohdiskelemaan edustaja Zyskoviczin perustuslaillista pohdiskelua tästä välttämättömyystermistä, ja kun en ole juristi niin kuin edellinen puheenvuoron pitäjä, niin minä vältän täydellisesti ottamasta kantaa juridisesta näkökulmasta tähän seikkaan, onko jo nykyinen tilanne perustuslain vastainen vai ei. Sen sijaan yrittäisin, arvoisa puhemies, ottaa poliittista arviota siihen, joka mahdollisuus meillä kaikilla kansanedustajilla on, ja tässä suhteessa minä itse näkisin, vähän niin kuin edellisenkin puheenvuoron pitäjä puheenvuorossaan, että tässä on kai ollut riskien minimoinnista kysymys. Meillä on arvaamaton vihulainen joukossamme, jonka vaikutusta me emme tiedä, me emme tiedä, kuinka sen leviäminen tapahtuu, kuinka suuresta riskistä todellisuudessa on kysymys. Maailmalla meillä on esimerkkejä, että riski on tavattoman suuri, kun se realisoituu pahimmillaan. Jopa terveydenhuoltojärjestelmä uhkaa rojauttaa ja on rojautanutkin alueellisesti ja paikkakuntaakohtaisesti. Nämä ovat liian suuria riskejä, ja sen vuoksi tämä välttämättömyys tulee täältä poliittisen harkinnan kautta, ei välttämättä sen epidemiologisen tilanteen kautta, mikä kullakin paikkakunnalla on, ja silloin minusta on — kun ministerikin on tässä paikalla, niin sanon — hallitus toiminut tässä viisaasti. Meillä on myöskin esimerkki maasta ihan liian lähellä, jossa me näemme, että tätä riskiä on arvioitu hieman toisella tavalla, naapurimaamme lännessä, Ruotsi, jossa sitten käydään vielä pitkä keskustelu Suomen ja Ruotsin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

kin välillä tästä. Kun aikanaan aika menee, historiankirjoitusta tehdään ja arvioidaan näitä toimenpiteitä, mitä on tehty, niin pelkään, että Ruotsissa käydään aikamoinen tuuletuskeskustelu ja viitataan moneen, moneen kertaan siihen, miten Suomessa otettiin varovaisemmin tämä tilanne. [Puhemies koputtaa] Taloudellisesti se maksoi, mutta säästettiin ihmiselämiä, ja siinä me tuemme hallitusta.

17.45 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! On tosi hienoa, että nyt voidaan hallitusti ja varovaisesti ja askel askelelta avata yhteiskuntaa ja myös ravintoloita, koska ravintola-ala on kyllä ollut tämän koronakevään suurimpia kärsijöitä. Tärkeää on kuitenkin varmistaa liiketoimintaa avattaessa niin henkilökunnan kuin asiakkaidenkin turvallisuus.

Minun mielestäni rajoitustoimien purkamisessa, kuten tässä ravintoloiden hallitussa avaamisessa, tulee asiaa tarkastella alueellisesti, kuten tässä salikeskustelussa on useaan kertaan todettu ja kuten myös mietinnössä todetaan, ja on hyvä kysyä, ovatko yhtä tiukat rajoitustoimet tarpeen sekä Helsingissä että niissä maakunnissa, joissa ei ole ollut uusia tartuntoja viikkoihin. Tietenkin ensisijaista on huolehtia asiakkaiden terveydestä, eikä ketään saa asettaa alttiiksi koronavirukselle. On myös erittäin tärkeää, että nyt asetettavia rajoituksia tarkastellaan ja ne arvioidaan säännöllisesti. Rajoitukset voidaan pitää voimassa vain niin kauan kuin ne ovat välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Siteeraan tätä perustuslakivaliokunnan lausuntoa, jossa valiokunta korostaakin, että ”välttämättömysedellytyksen tulee säädösperusteisesti ohjata päätöksentekoa alueellisesta soveltamisesta ja ettei rajoituksia voida säätää tai pitää voimassa sellaisilla alueilla, joissa se ei ole tartuntatautililanteen vuoksi välttämätöntä”, ja tätä täytyy tietysti meidän täällä korostaa ja se täytyy huomioida.

Olen itse pohtinut tässä yhteydessä, kun on keskusteltu ravintoloiden avaamisesta, että esimerkiksi ruokakauppojen aukioloaikoja tai asiakasmääriä ei ole lailla tai asetuksilla rajoitettu, vaikka siellä myös altistuvat niin henkilökunta kuin asiakkaat. Isoissa marketeissa asioi tuhansia ihmisiä päivittäin, ja niihin liittyy myös aika suuret riskit, tartuntariskit, muinakin aikoina kuin vain korona-aikoina, elikkä norovirukset ynnä muut tarttuvat helposti kyllä, jos ei käsihygieniasta ja niin edelleen huolehdita. Mutta toisaalta minä olen iloinen siitä, että kaupoissa on kyllä huomioitu turvavälit ja asiakkaita ohjeistetaan, käsidesiä on saatavilla ja ihmiset ottavat ihan itsekkin etäisyyttä toisiin asiakkaisiin, elikkä sillä tavalla ymmärretään käyttäytyä. Itsekin haluan koko ajan omissakin puheenvuoroissani korostaa sitä, että meillä jokaisella on vastuu siitä, miten me itse käyttäydymme, ja pidetään näistä varoimista kiinni myös, kun ravintoloita avataan hallitusti.

Täytyy tässä jälkipuinnissa muistaa myös, jos niitä tartuntoja esimerkiksi rajoitusten avaamisen jälkeen ilmaantuu, että ei lähdetä sitten niin kuin syyttelemään yksistään ravintoloita, koska me avaamme yhteiskuntaa hallitusti monin tavoin, elikkä harrastuspaikkoja ja kirjastoja avataan samaan aikaan, ja ymmärretään, että silloin myös tartuntariski varmasti kasvaa, kun ihmiset kokoontuvat yhteen.

Mutta olen kyllä iloinen siitä, että hallitus on tehnyt toimia. Voidaan nyt jo myöntää, että rajoitustoimille oli tarvetta, ja [Puhemies koputtaa] on edelleenkin tarvetta seurata. Mutta yksi kysymys on vielä esitettävä: toteutuvatko rajoitustoimien [Puhemies koputtaa] välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus [Puhemies: Aika!] tällä hetkellä?

17.49 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Välihuudolla tuossa taisin hetki sitten todeta, että pyrin vastaamaan edustajakollega Zyskoviczille tässä hänen esittämässään älyllisessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

haasteessa, koska se oli minusta erittäin hyvä älyllinen haaste. Kerron, miten itse ajattelen tämän välttämättömyyden ja myös sen, että 1.6. ei nyt heti pidä tehdä niin, että eri maakunnat tai jotkut muut alueet laitetaan eri kategorioihin.

Se menee seuraavalla logiikalla: 14. maaliskuuta, se oli lauantapäivä, Suomessa oli 210 todettua koronavirustartuntaa. Lapissa yhteensä vain kaksi, Kainuussa ei yhtään, Länsi-Pohjassa ei yhtään. Kymmenen päivän päästä siitä, 24.3., laskettelukeskukset oli suljettu, maanantaina 24.3. viisikko linjasi, että ravintolat pitää sulkea. No meillä meni kymmenen päivän prosessi, perjantaihin 4.4. asti, ennen kuin se käytännössä toteutui tämän lainsäädäntöviiveen takia. Eli tässä voi tulla nopeita muutoksia. Siis siitä 14.3. taaksepäin katsottuna oli hyvinkin ollut kuukausi, tietenkin oli ollut, että näissä maakunnissa ei ollut ollut yhtään tartuntaa, koska Suomessa ei vielä tämä epidemia ollut alkanut. Eli jos meillä nyt on kaksi tai kolme viikkoa ollut rauhallinen tilanne jossakin, me emme voi aivan siitä tehdä suoraviivaista johtopäätöstä, että se olisi luonut sellaiset edellytykset, että siellä voidaan täysin turvallisesti siirtyä esimerkiksi merkittävästi laajempaan aukioloaikaan kuin mitä tässä esityksessä nyt esitetään.

Olen aivan varma siitä edustaja Sankelon esimerkistä, että kortesjärveläinen lounasravintola nyt varmasti on niitä kaikkein vähäriskisimpiä paikkoja, jos ajattelemme ravintoloita. Edustaja Zyskowicz mainitsi Ruokolahden tuossa, kuvainnollisessa mielessä ymmärtääkseni, mutta se herätti minut ajattelemaan, ja tässä nyt väitän — kun ministerikin on paikalla — että minulla on tärkeä viesti: Mitä me tarkoitamme alueella? Me seuraamme nyt tiettyjä alueita THL:ssä päivittäin, erva-alueittain, me seuraamme tartuntatilannetta sairaanhoitopiireittäin, me suljimme Uudenmaan noudattaen maakuntarajaa, joka ei ole aivan sama asia kuin sairaanhoitopiiri. Meillä on pääkaupunkiseutu yhtenäinen, ja siellä 200 000 ihmistä pendelöi yli kuntarajojen. Tarkoitteko, edustaja Zyskowicz, kenties Ruokolahti-esimerkillä sitä, että meillä pitäisi kuntakohtaisesti päättää, delegoida niin pitkälle tämän epidemian hallinta, että me tekisimme kuntakohtaisia päätöksiä? Suomi ei ole liittovaltio, niin kuin USA, jossa kuvernöörit ovat käyttäneet merkittävää valtaa. Jos tämä olisi, niin minusta Helsingissä pormestarin olisi pitänyt tehdä muutamia erittäin jämäköitä toimenpiteitä, koska tämä Helsingin on ollut meidän taudinpesä.

17.52 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Olihan tuo äskeinen äänestys valtava pettymys. Kokoomuksen esitys mietojen alkoholijuomien myymisestä ulos ravintoloista hylättiin kaikkien hallituspuolueiden toimesta, vaikka hyvin vahvasti hallituspuolueiden, jopa eduskuntaryhmien, puoluejohto on se puolesta puhunut. Se olisi ollut todella kustannustehokas tapa laittaa talouden pyöriä pyörimään, antaa mahdollisuus ravintoloille yrittää tässä vaikeassa tilanteessa ja parantaa palveluita vastuullisesti.

Kun täällä salissa sen puolesta on vahvasti puhuttu, että pienpanimot saisivat etämyyntioikeuden ja ravintolat ulosmyyntioikeuden ja myöskin ravintoloiden alennetusta alvasta on puhuttu, niin, ministeri Kiuru, kysyin tätä kerran, mutta olitte juuri silloin salista ulkona, niin kysyn nyt, jos olette kuulolla siellä ylhäällä: onko hallituspuolueissa ollut puhetta tästä? Mitä mieltä te olette, aiotteko te uudistaa alkoholilakia, vai onko jokin sellainen hiljainen tai äänekkäämpi sopimus, että näin ei tehdä? Vetoan kyllä, että kuulisitte... — vihreillä on puoluekokouspäätös, keskustan eduskuntaryhmän arvostettu puheenjohtaja on vahvasti julkisuudessa puoltanut pienpanimoiden ulosmyyntioikeutta, ravintoloiden ulosmyyntioikeutta. Voitteko te vastata: onko mahdollista, että me voimme odottaa alkoholilain uudistusta vielä tälle eduskuntakaudelle? Se olisi iso uutinen, ja sitä varmasti ravinto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

lat ja suomalaisetkin kaupungeissa odottavat. Se on myöskin kaupunkikulttuuripoliittinen teko.

Sitten kysyn tästä tartuntatautilaista. Jos ja kun ja varmasti luitte talousvaliokunnan mietinnön, niin siellä todettiin, että ei ole oikein perusteltu tämä luku, että vain puolet paikoista otetaan käyttöön, ja siellä nostettiin isompaa lukua. Totta kai terveys edellä mennään, turvallisuus edellä pitää talouden pyörät laittaa käyntiin, mutta jos on mahdollisuus myöskin miettiä yrittäjyyttä ja sitä, että ravintolat ovat kannattavia, niin voisitteko te perustella vielä tässä eduskunnalle ennen kuin tätä lakiesitystä lähdetään äänestämään ja tekemään päätöksiä, että miten tämä luku valittiin. Onko joku syy, miksi se on juuri 50 eikä voisi olla esimerkiksi 75 prosenttia, niin kuin kokoomuksen vastalauseessa on? Arvioitko te tämän tartuntatautilain vaikutuksia, että mitä se tarkoittaa yrittäjille — onko yrittäjällä ylipäättään mahdollisuus avata ravintoloita ja kahviloita, kun tämän lakiesityksen olette tuoneet? Onko tämmöistä vaikutusarviointia tehty? Korostan, että totta kai turvallisuus ja terveys edellä mennään, mutta kyllä aina hallituksen pitäisi myös yrittäjyysvaikutukset arvioida. Eli onko tämä tehty?

17.55 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Yhteenvetona voi sanoa, että ravintoloita koskeva lakipaketti näyttää jäävän torsoksi, vaikka tässä onkin hallituksella varmaan ollut hyvät tarkoitukset.

Kuten koronatappioiden hyvittäminen myöskään nämä anniskelu- ja aukioloaikoja koskevat rajoituksetkaan eivät ole loppuun saakka mietittyjä. Se, että anniskelu lopetetaan klo 22 ja ravintola suljetaan klo 23, ei kesäaikana ihmisten kokoontumista ja toistensa tapailua rajoita. Voin olla väärässäkin, mutta arvelen, että seurustelu ja bileet jatkuvat kesäiltoina jossain muussa ympäristössä, esimerkiksi puistoissa ja kesämökeillä, koska kesä on Suomessa loma-aikaa ja yöt lämpimiä ja valoisia. Ravintoloille olisi voinut sallia sekä anniskelun että aukiolon klo 24:ään saakka. Tästä olisi ollut merkittävä hyöty sekä ravintolayrittäjille että myös taksiryttäjille, joille jokainen illan tunti on erittäin tärkeää ansainta-aikaa.

Myöskään rajoitus, että ravintolan sisätiloissa saa olla asiakkaita enintään vain 50 prosenttia suurimmasta määrästä, joka tilaan on hyväksytty, on liian rajoittava. Tämä prosentti olisi pitänyt olla 65 tai 75 prosenttia riippuen ravintolan koosta, jotta myös pienet ravintolayritykset voisivat pärjätä tässä koronasulun jälkeisessä ajassa. Myös aluekohtaiset erot olisi pitänyt huomioida. Tartuntatilanne on hyvin erilainen eri puolilla Suomea.

Täytyy tosiaan muistaa, että kesä on loma-aikaa, jolloin ihmisillä on paljon vapaa-aikaa, ja siksi tuhannet ravintolat tekevät ison osan vuoden liikevaihdostaan ja tuloksestaan kesällä. — Kiitos.

17.56 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on valiokunnalle annettu, mutta kiinnitän myös omassa puheenvuorossani tässä keskustelussa pitkälti huomiota tähän alueellisuuteen.

Ihan tuoreet THL:n luvut näistä tartuntatapauksista kertovat, että Suomessa on varmistettuja tartuntatapauksia 6 628. Kun ne on kunnittain täällä jaoteltu, niin laskin, että näistä pelkästään Helsinki, Espoo ja Vantaa ovat jo yli 4 000. Kun täällä edustaja Lindén puhui, että on vaikea määrittellä, kun ei olla osavaltioita eikä muita, niin se pitää paikkansa, ettei olla osavaltioita, mutta kyllä tästä kartasta näkyy aivan selvästi, että kaksi on aluetta, Uusimaa ja sitten tämä Meri-Lappi johtuen Ruotsi-yhteyksistä, joissa nämä määrät ovat selkeästi suuremmat kuin missään muualla Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Kuten edustaja Zyskowicz viittasi tähän välttämättömyyteen, niin kyllä kysymys kuuluu, onko tässä nyt enää Uudenmaan ja Meri-Lapin ulkopuolella perusteita rajoittaa ravintoloiden toimintaa. Hyvä kysymys on, että onko. Sen ymmärrän, että ravintolat ovat erityyppisiä. Esimerkiksi yökerhotoiminta — sen ymmärrän hyvin — on sentyyppinen asia, jota ei ole syytä avata missäänpäin Suomea vielä, mutta ruokaravintoloitten osalta ja näitten rajoitusten osalta tässä olisi kyllä todella painavat perusteet sille, että nämä alueelliset erot otettaisiin huomioon.

Sitten ehkä vielä pari näkökulmaa.

Tulen itse semmoisesta paikasta kuin Sastamala, joka on erittäin suuri mökkikunta. Muistan, kun puhuttiin silloin pääministerin suulla, että nyt ei pidä mökille mennä, että se on iso riski, että tulee näitä tartuntoja. Sastamalassa ei ole tullut ainuttakaan tartuntaa sen jälkeen, kun väki tuli mökille. Kaikki, mitkä ovat olleet, olivat ennen. Minä luulen tai tiedän, että tämä tilanne on lähes koko Suomessa sama. Sitä efektiä ei ole tapahtunut, vaikka väki on lähtenyt mökeille, että se tartunta olisi lähtenyt leviämään, vaikka monet niistä mökille tulijoista ovat tulleet esimerkiksi Uudeltamaalta. Väitän, että se johtuu siitä, että ihmiset nyt toisin kuin tämän epidemian alussa ovat ottaneet tämän asian vakavasti, noudattaneet suosituksia, pitävät huolta turvaväleistä, kun käyvät kaupassa ja asioivat, ja niin he tekevät myös, jos he menevät kahvilaan ja ravintolaan. Eli se on keino, jolla tätä asiaa saadaan varmasti pidettyä kurissa myös jatkossa, vaikka tämä olisi vähän vapaampaa.

Vielä, arvoisa puhemies, viimeisenä pointtina: Täällä valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen sanoi, että olennaista on se, uskaltavatko ihmiset lähteä kahvilaan ja ravintolaan. Juuri näin on, mutta sitä suuremmalla syyllä tämä pitäisi valtaosassa Suomea nyt avata, jotta se toisi sen viestin ihmisille, että nyt sinne on [Puhemies koputtaa] turvallista mennä, kun pitää huolta turvaväleistä ja käsihygieniasta.

18.00 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! On totta kai vaikeata tasapainottelua estää tämän taudin leviämistä ja sitten avata yhteiskuntaa asteittain. Ei ole helppoja ratkaisuja, ja näitä esityksiä on hyvin nopealla aikataululla jouduttu käsittelemään, kun epidemia on tietysti yllättänyt meidät kaikki.

Minun mielestäni tämä on nyt aika tasapainoinen esitys siihen, miten me lähemme purkamaan rajoituksia. Ehkä kokoomuksen kritiikki on ollut aika sekavaakin välillä, kun aluksi on toivottu hyvin selkeitä käytäntöjä, ja sitten kun tulee ohjeita ja näitä punnitaan yhdessä hyvässä yhteistyössä valiokunnassa, niin se ei kuitenkaan sitten ole se, jota halutaan. Olisi aika epäreilua ravintoloitsijoita kohtaan, jos tämä perustuisi vain omavalvontaan ja omaan arvioon, että miten tulee toimia. Varmasti löytyisi sellaisia, jotka hyvin toimivat ja hyvinkin kuuliaisesti pohtivat, miten voivat turvata ihmisten terveyttä, mutta sitten varmasti tulisi myös niitä, jotka eivät ihan yhteisiä pelisääntöjä noudattaisi, mikä varmasti myös näkyy tässä MaRan näkökulmassa, jossa he toivovat koko maahan saman tyyppisiä ohjeita.

Tartuntaketjujen jäljittäminen on ollut itse asiassa yllättävänkin tehokas toimintatapa, ja sitä on syytä jatkaa, jotta me voimme pitää tämän tartuntatilanteen hyvin matalana. Sen sijaan nyt on kuultu, että tartuntojen levinneisyys, epidemian levinneisyys, ei ole oireettona todennäköisesti niin laajaa kuin ajateltiin, mikä sitten taas voi kertoa siitä, että tauti itse asiassa on vaarallisempi kuin aluksi ajateltiin, joten tämä pitää pitää mielessä, kun pohditaan myös tällaisia tilanteita kuten ravintolat ja juhlat, joissa ihmiset tapaavat paljon toisiaan. Ne ovat tietyllä tavalla aika erilaisia tilanteita kuin vaikka tämä ruokakaupassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

asiointi, jossa sitten voidaan pysyä erillään muista ihmisistä ja pitää niitä etäisyyksiä helppommin.

Kotimaan matkailu lähtee liikkeelle kesällä, ja se on tietysti valtavan hieno asia. Se varmasti tarkoittaa myös sitä, että ihmiset Uudeltamaalta vierailevat eri puolilla Suomea, ja tietysti tämä sitten aiheuttaa eri lailla sekoittumista ihmisten liikkumisessa ja maakuntien tautitilanteessa kenties. Meidän täytyy vain opetella käyttämään uutta tutkimustietoa, muiden maiden esimerkkejä sen osalta, mikä on se uusi normaali, jossa tässä eletään, ja sitten muuttaa toimintatapoja sen mukaan kuin tietoa kertyy. Tosiaan aika monessakin maassa on ollut ja käytetään hyvin selkeitä ohjeita [Puhemies koputtaa] myös ravintoloiden kohdalla, ja toivoisin, että myös kokoomus allekirjoittaisi tämän, että tarvitaan selkeyttä, tutkimukseen perustuvaa tietoa, jonka [Puhemies: Aika!] pohjalta voidaan toimia.

18.03 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tautitilanne on parantunut, ja on varsin hienoa, että sen takia voimme nyt jo purkaa näitä rajoituksia pikkuhiljaa ja vähitellen. Poikkeusolot eivät varmastikaan ole kenenkään etu, mikä on käynyt ilmi tästäkin keskustelusta, ja sen takia siirtyminen kohti tavallista lainsäädäntöä on jaettu ilo.

On kuitenkin vielä koronan rypäsmäisen ilmaantuvuuden vuoksi välttämätöntä, että emme siirry kerralla ihan täysin normaaliin, kuten edustaja Lindénkin täällä ansiokkaasti kuvasi. Tämän lain lopputulema ei ole vielä täysin normaali, vaikka sitä on opposition suunnasta huudeltukin.

On selvää, että tartuntatautilakikaan ei ole tyhjentävä, mutta nähdäkseni näiden parannusten jälkeen se on kuitenkin parempi ja toimivampi kokonaisuus tähän siirtymisvaiheeseen.

Tässä keskustelussa ovat paikoitellen sekoittuneet iloisesti kaikki ulottuvuudet. Itse näen niin, että rajoitusten purku, tappioita paikkaavat tuet ja luottamus ovat kolme eri asiaa, jotka liittyvät ravintolaan tässä esityksessä.

Mitä näihin asiakaspaikkoihin tulee, niin näen sen niin, että tämän esityksen jälkeen ravintoloissa on suunnilleen samat säännöt kuin muuallakin yhteiskunnassa, jossa edelleen noudatamme turvavälejä ja huolehdimme siitä, että olemme huolellisia. Ihmiset ovat varsin valveutuneita tästä koronan luonteesta ja rypäsmäisestä käyttäytymisestä, ja mielestäni ei voida ajatella niinkään, että kaikki rajoitukset avaamalla tässä kohdassa saataisiin paras mahdollinen lopputulos. Tämä on ihmisten turvaksi, mutta myös sen vuoksi, että saisimme tämän luottamuksen takaisin ja ihmiset hakeutumaan näihin palveluihin.

Kuten edustaja, valiokunnan puheenjohtaja Vehviläinen aiemmin kuvasi, on oltava iloinen niistä luottamuksen pilkahduksista, joita ravintola-alalla jo näkyy ympäri Suomea. Talous on psykologiaa, kuten edustaja Zyskowicz totesi jo vuonna 93 Ilta-Sanomissa, silloin viime laman jälkeisissä tunnelmissa. [Naurua] Nähdäkseni myös tässä ravintolatoiminnassa psykologia on se, että saamme luottamuksen palaamaan näihin ravintoloihin ja ihmiset takaisin palveluiden pariin. [Ben Zyskowicz: Kotiläksyt on tehty!]

Mitä välttämättömyyteen tulee, niin välttämättömyys tulee arvioida alue kerrallaan, se on selvä myös tämän perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen. Olen kiinnittänyt huomiota myös siihen perustuslailliseen tosiasiaan, että perustuslain ammattilaisetkaan eivät yksin voi määrittellä, mikä on välttämätön tilanne ja mikä ei, ja heidänkin tulee nojata tähän sote-asioiden parhaaseen asiantuntijuuteen, ja näin on hyvä. [Ben Zyskowicz: Hyvä puhe!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

18.06 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Kokoomushan on tosiaan jättänyt vastalauseen tähän esitykseen liittyen. Tuossa edellisessä puheenvuorossa mainitsin nämä pykälämuutokset, mitkä liittyvät näihin kellonaikoihin sekä tähän asiakaspaikkamäärään pykälässä 58 a sekä myöskin, että se irrotetaan tästä alkoholin tarjonnasta. Itse näen vahvasti kyllä sen, että tartuntalaki on tartuntatautilaki ja alkoholin myyntiin liittyvät asiat liittyvät sitten alkoholilakiin, ja se, että ne käsiteltäisiin sitten siellä, niin sen takia vieroksun sitä, että niitä yhdistetään tällä tavalla yhteen.

Ravintoloiden ja ihmisten vastuu on tosi tärkeä, ja sille soisi myöskin tässä nostettavan enemmän painoarvoa. Turvallisuudentunne on tärkeä, että uskalletaan mennä niihin ravintoloihin ja että myöskin ravintoloitsijat saavat luottamuksen siihen, että he uskaltavat niitä palveluja tarjota. Varmasti jokaisen yrittäjän kunnia-asia on pitää hygieniä korkealla niin, että omasta ravintolasta ei sitten lähde tartuntoja eteenpäin. Tärkeää siinä on tietenkin myöskin riittävät ohjeistukset ja valvonta aluehallintovirastojen osalta, mutta tässä peräänkuuluttaisin kyllä luottamusta yrittäjiin, luottamusta kansalaisiin. Kansalaiset itsekkin odottavat niiden tiettyjen turvavälien noudattamista ja tiettyä hygieniatasoa, sen takia myöskin näitten aukiolorajojen laajentaminen olisi järkevää. Toivottavasti päästään mahdollisimman pian siihen tilanteeseen, ettei tarvitse yhdelle alalle olla tällaisia erilaisia kriteerejä kuin muille toimialoille, koska sitten meillä on jatkuvasti myöskin se, että pitää tukea heitä, joiden elinkeinotoimintaa on näin poikkeustilanteessa rajoitettu.

Nostaisin tässä samassa yhteydessä esille myöskin sen, että kun rajoituksia lähdetään avaamaan, niin on ensiarvoisen tärkeää, että strategia ”testaa, jäljitä, eristä, hoida” toteutuu tehokkaasti, että me saamme oikeasti ne tartuntaketjut kiinni, ne mahdolliset tartunnat, joita tulee tälläkin hetkellä ja että niihin pystytään tehokkaasti puuttumaan.

Kokoomus haluaa kuitenkin tukahduttaa tämän taudin, ja rajoitusten avaamisesta huolimatta meillä pitää olla tämä prosessi kunnossa. Toivottavasti olette siihen kiinnittäneet riittävästi huomiota, ministeriössä myöskin. Kysyn nyt tässä, kun ministeri on vielä paikalla: milloin tartuntatautilain kokonaisuudistus tuotaisiin [Puhemies koputtaa] tänne eduskuntaan, koska siellä on selkeitä uudistamistarpeita?

18.09 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Meillä on siis käsittelyssä tartuntatautilain väliaikainen muuttaminen, ja kyse on yleisvaarallisesta tartuntataudista, covid-19:stä, ja meillä tartuntatautilaki velvoittaa yleisvaarallisen tartuntataudin torjumiseen. Itse kyllä uskon, että ihmiset ovat hyvin opetelleet ja noudattaneet niitä ohjeita ja suojatoimia, mitä on suositeltu, että meillä on Suomessa mahdollista sekä torjua, tukahduttaa että avata yhteiskuntaa yhtä aikaa hallitusti ja turvallisesti.

Mitä ravintoloihin tulee, niin ajattelen kyllä, että olisi kannatettavaa — ei vain kello 6:sta 23:een tämä aukioloaika, vaan — että ravintoloita voisi halutessaan avata jo kello 5 aamulla. Ja se kello 23 varsinkin kesäisessä Suomessa tulee varsin nopeasti vastaan, että tässä voitaisiin ajatella siihen puoleenyöhön myös auki pitämisen sallimista.

Edelleen toivoisin, että kun puhutaan terasseista tai sitten vaikka niistä ravintolasaleista eri alueilla, niin kaikista oleellisimpana pidettäisiin suunnitelman ja toteutuksen kärjessä, että siellä olisi riittävä väljyys asiakkaiden välillä. Toivoisin, että eri paikkakunnilla myös väljästi arvioitaisiin sitä, voitaisiinko niitä terasseja laajentaa ja levittäytyä laajemmalle, jotta tämä väljyys toteutuisi. Samoiten siellä ravintolasaleissa ajattelin, mikä on se paikkaluku, niin kaikista olennaisinta on se, että riittävän väljästi ja turvallisesti siellä voi sitten asioida.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Tämä samahan pätee kaikille muille toimialoille ja sektoreille vaikka niitä jumppasaleja tai spinningsaleja ajattelen, mitä täällä on keskustelussa nostettu esiin. Toivoisin, että kaikki toimijat tässä tilanteessa huomioisivat ne riittävät väljyydet — onko sitten sermejä tai mitä — kaikilla muillakin sektoreilla, vaikka sitä ei lailla tai säädöksillä velvoiteta erityisesti.

Sitten olisin halunnut kysyä ministeriltä — kiitokset siitä, että olette vielä paikalla. Täällä esityksessä sanotaan, että asetuksella tarkemmin annetaan säädökset ravitsemusliikkeen tilojen ja pintojen puhdistamisesta esimerkiksi. Onko missä määrin ollut puhetta tai tulevatko esimerkiksi tuuletusasiat esille? Nythän on tullut julkisuuteen eurooppalaisia epidemiologeja, jotka ovat nostaneet, että kun se pisaratartunta on se keskeisin, mutta jäävätkö nämä partikkelit, virukset sitten miten leijumaan, niin tämä ihan perinteinen vanhanaikainen läpiveto tai tuuletus aika-ajoin voisi olla hyvinkin tehokas. Ja voin kyllä kertoa, että pari kuukautta sitten jo itse asioidessani täällä Helsingissä esimerkiksi apteekissa, niin olen kysynyt, voisiko saada kahta ovea auki, kun on paljon ihmisiä ja siellä hengitellään, [Puhemies koputtaa] jotkut yskivät, niin virukset ja partikkelit lähtevät tuuletuksen mukana — niin miten tämän asian kanssa on, ministeri?

18.12 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Laihon esittelemiä, kokoomuksen vastalauseeseen sisältyviä esityksiä.

Sitten kysyn — kun kokoomus on vahvasti esittänyt ja kannattanut ja moni kansanedustaja tässä salissa on kannattanut, niin kuin itsekin kannatan hyvin vahvasti sitä, että ravintoloille annettaisiin oikeus etä- ja ulosmyyntiin, että tuo oikeus olisi myös pienpanimoilla — onko niin, että mahdollisesti nuo esitykset ovat jo valmistelussa, tai onko mahdollista, että ne tuotaisiin tällä eduskuntakaudella, koska varsin moni hallituspuolueen kansanedustaja toivoa antavasti sanoi, että ei tässä vaiheessa vielä, mutta myöhemmin, ei tämän esityksen yhteydessä, mutta myöhemmin. Tämä antoi toivoa, ja kun moni seuraa tätä myöskin ravintoloista, moni kaupunkilaisista, moni suomalaisista, niin toivon, että ministeri vastaa siihen, onko mahdollista, että nuo esitykset saataisiin eduskuntaan vähän myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Talous on todellakin psykologiaa, ja on tärkeää, että me voimme avata yhteiskuntaa turvallisesti, ja se edellyttää sitä, että on myös turvallisuudentunnetta ja rohkeutta suomalaisilla lähteä liikkeelle. Kysyn: aikooko hallitus pitää tiedotustilaisuuden myöskin tästä, koska rajoitteista on ollut paljon tiedotustilaisuuksia ja moni suomalainen odottaa sitä, että nyt hallitus myöskin sanoo, niin kuin eräs infektiolääkäri sanoi, että kauppaan on nyt turvallista mennä, jos huolehtii hygieniasta, eli voisiko nyt myöskin ministeri sanoa, että ravintoloihin on turvallista mennä?

Ihan lopuksi sanon, kun kesäkin on tulossa: Kun pääministeri on sanonut, että nyt ei ole aika mennä mökille, niin aikooko hallitus jossain vaiheessa sanoa, että nyt on turvallista mennä mökille? Se on todella tärkeää, että myöskin tämäntyypisiä viestejä tulee, kun Suomea avataan. [Johannes Koskisen välihuuto]

18.14 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! WHO:n edustaja on aikoinaan sanonut mielestäni todella mukavasti, että tämän viruksen kanssa pitää oppia tanssimaan, ja sehän sopii nimenomaan tähän ravintolakeskusteluun. Nimittäin se on todellakin niin, että pitää välillä mennä eteenpäin ja välillä taakse päin ja varmasti myös pyörähtää välillä toiseen suuntaan, niin kuin me olemme nyt Suomessa tehneet, mikä on ollut erittäin hyvä ratkaisu. On

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

välillä kiristetty ja sitten on taas höllennetty, ja tätähän meidän pitää varmaan sitten tulevaisuudessa jatkaa, ja siitä syystä olen oikein tyytyväinen siihen, että tällaiseen räätälöintiin on lähdetty.

Suomi ei voi olla koko ajan kiinni, se on ihan selvää, siitä syystä näitä tällaisia toimintoja pitää tehdä. Meillä pitää olla mahdollisuus turvallisesti liikkua, turvallisesti tavata ihmisiä, turvallisesti tehdä työtä ja myöskin turvallisesti kuluttaa. Tässä on myöskin kysymys yrittäjyydestä ja elinkeinoelämästä.

Nyt on erittäin tärkeää, että nyt hyödynnetään tartuntatautilakia eikä missään nimessä valmiuslakia. Me pystymme tartuntatautilailla tämäntyyppiset asiat räätälöimään ja pystymme rajoittamaan, ja on erittäin hyvä, että valiokunta on tehnyt erinomaisen hyvää työtä yhdessä perustuslakivaliokunnan kanssa. ”Räätälöinti” on se päivän sana, ja sitä meidän pitää tässä nyt tehdä. Ja aivan todella: välillä pitää kiristää, välillä pitää höllentää.

Sitten ihan tästä, mitä toivoisin, että nyt tässä otettaisiin huomioon. Kun nyt tulee tällaiset uudet ohjeet, niin ensiksikin kannatan niitä kaikkia, mitä kokoomuksen edustajat ovat siellä valiokunnassa esittäneet ja vastalauseita tehneet, mutta tärkeää on nyt myöskin semmoinen, että jos ja kun nyt jotain päätetään, niin tulee selkeät ohjeet, ja ne ovat nimenomaan yhtenevät ohjeet aveille ja yrittäjille. Nimittäin siitähän ei tule yhtään mitään, jos ne ovat sekavat. Valitettavasti tässä on nähty myös sellaisia sekavia ohjeistuksia, ja esimerkiksi ne yli 70-vuotiaille annetut ohjeet, että oli suositus, että ”teidät velvoitetaan”, ja se hän on aivan erikoinen juttu suomalaisessa käytännössä. Sen tähden pitää, kun te teette nyt näitä ohjeita niille aveille ja yrittäjille, ottaa siihen mukaan juristi, joka katsoo, että ne ohjeet, joita annetaan, ovat myös lainmukaiset.

Tärkeää on myöskin huomioida tämä alakohtaisuus. Nythän ruvetaan tietenkäin vertailemaan, mitä joku ala saa — kuinka paljon saa tavata ihmisiä, kuinka paljon saa olla samassa tilassa — ja joku toinen ala ei saakaan sitä. Minä nyt otan esimerkiksi koulut: kun on isoja kouluja, isoja ryhmiä ja kaiken kaikkiaan isoja kouluja, niin nyt kuitenkin ravintolat eivät saa muuta kuin määrätyn määrän pitää, vaikka ne koululaiset ovat siellä koko päivän.

Elikkä muutamia tällaisia asioita, mitä pitää nyt myöskin verrata. Mutta kaiken kaikkiaan minä olen tyytyväinen siihen, [Puhemies koputtaa] että ollaan hiljalleen saatu avattua Suomea. — Kiitos.

18.17 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Med denna lagändring kommer restaurangerna på måndag den 1 juni öppna med en hel del begränsningar för att säkerställa att man minimerar risken för spridning av corona. Öppningen är mycket välkommen. Tack till regeringen för förslaget och till social- och hälsovårdsutskottet för snabbt arbete, för det har varit bråttom, lite väl skyndsamt, vilket också grundlagsutskottet konstaterar.

Med det här förslaget och det här beslutet kommer restaurangerna att ordna med att det finns tillräckligt fysiskt avstånd i utrymmen inomhus, och gällande maximala antalet gäster. Alkohol får säljas till klockan 22 och restaurangerna måste stängas senast klockan 23. Personligen hade jag önskat att försäljningen hade fått pågå lite längre. Jag är ändå glad att det blev en förbättring mot det som man först talade om. Förhoppningen är ändå att man snart, om smittläget hålls lika lågt som nu i hela landet, ska kunna lätta på begränsningarna ytterligare. Samma regler föreslås nu också gälla i hela landet, och här kunde man också ge en mer regional frihet utgående från smittskyddsläget i olika delar av landet — något som grundlagsutskottet starkt också tar ställning till.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Regeringen har sagt att situationen kommer att granskas kontinuerligt, första gången före midsommar. Förhoppningsvis är det då möjligt att man också släpper på begränsningarna ytterligare redan då om smittskyddsläget så tillåter, för begränsningarna måste hela tiden motiveras av smittskyddsläget — något som också grundlagsutskottet konstaterar.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on sanonut, että tilannetta tullaan tarkistelemaan jatkuvasti, ensimmäisen kerran ennen juhannusta. Toivottavasti rajoituksia voidaan höllentää lisää, mikäli tartuntatautilanne sen sallii. Rajoituksia täytyy aina perustella tartuntatautilanteella. Tässä voidaan käyttää myös alueellisia säännöksiä, sillä tartuntatilanne on niin erilainen maan eri osissa. Tämä on myös perustuslakivaliokunnan vahva kanta.

On ylipäänsä erittäin tärkeää korostaa yksilöiden omaa vastuuta. Jos tuntee itsensä kiipeäksi tai jos oireita ilmaantuu, pitää pysyä kotona tai hakeutua terveyden- ja sairaanhoitoon testeihin. Jos testi osoittautuu positiiviseksi, voidaan tartunnan jäljitys tehdä. Tartunnan saaneiden määrä on vähentynyt Suomessa merkittävästi viime viikkojen aikana. Se on erittäin hyvä, ja se osoittaa, että toimilla on ollut vaikutusta. Ollaan myös voitu luopua tietyistä rajoituksista ilman, että se on johtanut lisääntyneisiin tartuntoihin. Se on todella kannustavaa, koska sillä voidaan perustella yhteiskunnan [Puhemies koputtaa] asteittaista avaamista jatkossa.

18.20 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Täällä kyseenalaistettiin jossakin puheenvuorossa kokoomuksen asenne tutkitun tiedon ja arvioinnin valmiuteen. Ajattelen, että juuri sitähan me olemme ajaneet, että hyödynnetään tietoa. Me emme tarvitse välttämättä yhtä kategorista, täysin samalla tavalla toteutettua mallia ja kieltoa eri puolille maata vaan joustavamman ja alueittain mahdollisesti myöskin eriytetyn tilanteen ja ratkaisumallin. Eli avataan nyt rohkeasti ravintoloita, seurataan tätä tilannetta ja reagoidaan herkästi siihen seurantatietoon painottuen, jos epidemiologinen tilanne muuttuu. Meidän intressimme on se, että saamme ravintolat avattua niin, että toiminta on kannattavaa mutta että se on ennen kaikkea samaan aikaan turvallista ihmisille ja siinä on näitä malleja.

Tähän liittyen kannatan kaikkia näitä, mitä edustaja Laiho on täällä tuonut meidän vastalauseestamme, mutta myöskin valiokunnassa edustaja Vartiainen teki hyvän esityksen, joka hyväksyttiin yksimielisesti: ”Sulkutoimenpiteiden purkamista voidaan eriyttää alueellisesti epidemiologisen tilanteen sen salliessa, mikä pienentää sulkutoimien aiheuttamia taloudellisia menetyksiä. Saadun selvityksen nojalla alueellisiin sääntelyeroihin liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä epidemian uudelleen vahvistumisesta, koska infektio voi levitä ravintolatiloihin ja kansalaisten liikkeessa maan sisällä. Tämä korostaa valtakunnallisen ohjauksen sekä huolellisen ja epidemiologiseen analyysiin perustuvan asetussäätelyn tarvetta.” Eli tässä tuli hyvin tiivistettyä juuri se, että seurataan ja otetaan näitä näkökulmia ja toimitaan asetusten kautta joustavasti.

Sitten vielä tartun edustaja Laihon esittämään todella tärkeään näkökulmaan tästä turvallisuudentunteesta. Juuri sitä me täällä Suomessa nyt tarvitsemme, kun avaamme yhteiskuntaa. On selvää, että tarvitsemme ohjeistuksia ja valvontaa, mutta ennen kaikkea tarvitsemme luottamusta ravintoloihin ja ihmisiin. Olen itse oppinut ajattelemaan niin, että on annettava luottamus, jotta voi olla sen luottamuksen arvoinen, ja myöskin nyt se haaste ja pallo täytyy oikeastaan heittää ja uskaltaa heittää ja vaatia sitä vastuun kantamista kaikilta.

Siinä mielessä on hyvä laittaa kontekstiinsa tämä meidän ravintolakeskustelumme. Ravintolat ovat vain yksi lenkki tässä meidän yhteiskunnan avaamisessa. Ihmiset ovat lähte-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

neet ja lähtevät kasvavassa määrin liikkeelle, lapset kouluihin, ihmiset puistoihin, piknikille tai uimarannoille, uimahalleihin, erilaisiin jumppiin, töihin. Kohtaamisten määrä tulee kasvamaan paljon. Tässä tullaan siihen, että nyt tarvitaan todella laajasti ja systemaattisesti tätä testaa, jäljitä, eristä -mallia ja sitä, että kannamme jokainen vastuuta tästä leviämisen ehkäisemisestä riittävällä suojautumisella, riittävällä hygienialla, etäisyyksillä. Niihin voimme jokainen vaikuttaa.

18.23 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Vielä tässä määräaikaisen tartuntalain käsitteilyn yhteydessä nostaisin esille tämän perustuslain ja välttämättömät toimenpiteet, mitä muun muassa edustajat Zyskowicz ja Vehviläinen ottivat myös esille. Tähän liittyen, kun ajatellaan, että nyt 1.6. ollaan ravintoloita avaamassa, mutta meillä on hyvin erilaiset tilanteet eri puolilla maata, ja monissa paikoissa ei ole tartuntaa ollut useampaan viikkoon, niin teimmekin, kokoomus, lausumaehdotuksen, josta sitten perjantaina äänestetään, mutta se siis kuuluisi näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto huomioi ravitsemusliikkeitä koskevilla rajoituksissa eri maakuntien hyvin erilaiset infektiotilanteet heti 1.6. alkaen ja ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin rajoitusten purkamiseksi, jos rajoitukset eivät jollain alueella tai säädettyssä laajuudessa ole enää välttämättömiä.”

Tähän liittyen nyt kysyisin, vielä kun ministeri on paikalla, olisiko mahdollista, että hallitus vielä tuohon 1.6. mennessä voisi esittää esimerkiksi joitain alueita, mitkä eivät olisi tämän laajennuksen piirissä. Nythän nämä rajoitukset tulevat koskemaan kaikkia epidemiologisesta tilanteesta riippumatta.

Toinen asia vielä liittyen tähän viestintään, kun tästä sitten informoidaan ravintoloita ja kansalaisia: meillä on hyvin erilaisista kulttuureista tulevia ravintolayrittäjiä ja myöskin monesta kielitaustasta tulevaa kansalaista, eli olettehan huomioineet myöskin tiedotuksessa nämä eri kielitarpeet sekä ravintoloitsijoille että kansalaisille.

18.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata joihinkin kysymyksiin.

Edustaja Laiho tässä lopussa kysyi ihan suoraan, että voitaisiinko vielä arvioida 1.6. sitä, että tämä asetus tehtäisiin toisella tavalla. Kyllä hyvään valmisteluun liittyy se, että eduskunnalla on käytössä se asetus, millä lähdetään liikkeelle, ja se on ollut nyt kolmen valiokunnan purtavana. Kyllä nämä valiokuntien lopputulokset kertovat siitä, että tällä asetuksella nyt mennään 1.6. alkaen. Mutta on selvää, että tässä keskustelussa käydään hyvää evästystä jo siltä varalta, millä tavalla tullaan tekemään näillä jatkokierroksilla. Me olemme lähteneet siitä ajatuksesta, että kahden viikon välein arvioidaan tätä ja ensimmäinen arvio tehdään siellä juhannusviikolla. Siltä osin nyt kerätään arvokasta tietoa siitä, millä tavalla ravintolat saadaan auki kuitenkin niin, että me voimme varmistaa ihmisten turvallisuuden.

Me emme käsittele tänään alkoholilain muutosta vaan me käsittelemme täällä tartuntatautilain muutosta. Tartuntatautilaissa lähtökohtana on nimenomaan suojella ihmisiä tartuntojen saamiselta. Kyllä Suomi on vielä, voisiko sanoa, aika neitseellisessä tilanteessa siinä mielessä, että on myönnettävä, että me elämme riskialttiissa tilanteessa. Meillä on vielä ainakin maailman mittakaavassa ollut vähemmän tartuntoja, ja nimenomaan me pyrimme estämään kaikkien tartuntojen saamisen tässä maassa. Siltä osin täällä tehdään välttämättömyydestä tosiasiallisesti sitä riskianalyysia, mitä edustaja Zyskowiczkin tässä peräsi muutamien muiden kansanedustajien evästämänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Kyllä välttämättömyyden arviointi on erittäin olennaista. Jokaisessa kysymyksessä me joudumme arvioimaan nimenomaan, ovatko nämä toimet välttämättömiä. Aikaisemmin me olemme tehneet näitä poikkeusolosuhteissa varsin kovinkin toimin. Tässä tapauksessa perustuslakivaliokunta tuli siihen johtopäätökseen, että me voimme tehdä tämän normaallilla lainsäädännöllä. Tältä osin välttämättömyyttä joudutaan arvioimaan joka hetki. Se on minusta aivan oikein. Sitä, toteutuuko välttämättömyys tässä esityksessä, on eduskunta nimenomaan myös arvioinut, ja tänä päivänä tulokset ovat tässä esityksessä nähtävillä.

Useat eri toimet ovat johtaneet tähän tilanteeseen, missä me nyt olemme. Meillä on ollut useita erilaisia rajoituksia, ja niin tarkkaa matematiikkaa tai niin tarkkaa epidemiologiaa on vaikea käyttää, että pystyttäisiin aivan suoraan sanomaan, mikä toimi on johtanut milläkin tavalla tähän tautitilanteeseen. Siksi on aivan mahdotonta ennustaa, millä tavalla tämä ravintoloiden avaaminen 1.6. tulee aivan eksaktisti tautitilanteessa tekemään muutoksia. Siten tässä välttämättömyyden arvioinnissa edustetaan nimenomaan sitä, että kyllä ne käytettävissä olevat tiedot, jotka meillä ovat maailmalta, joita on myöskin tässä hallituksen esityksessä arvioitu, millä tavalla ravintolat ovat olleet oikeastaan ensimmäisiä ja yleensä myös viimeisiä, joihin on kohdistunut rajoituksia tai jopa suoria kieltoja, ja ne esimerkit maailmalta ovat johtaneet siihen, että ravintoloihin liittyy omanlaisia riskejä ja ravitsemusliikkeissä altistuminen taudille voi olla laajaakin. Tällä hetkellä me lähdemme nimenomaan siitä liikkeelle, että kun näitä rajoitustoimia avataan, meidän täytyy hyvin huolellisesti varmistaa, ettei tämä tehty työ, minkä suomalaiset ovat tehneet, valu hukkaan. Ja siksi näitä toimia jatkossa pitää arvioida hyvin nopein syklein, jotta sitten mennään näissä rajoitustoimissa nopeammin eteenpäin, jos se sallitaan.

Täällä käytti esimerkiksi edustaja Kauma puheenvuoron, että kokoomuksen linjahan oli turvallisuus ja kannattavuus. Minä luulen, että se on varmasti kaikkien linja, mutta tartuntatautilaissa aivan olennainen lähtökohta on se, että täällä me keskustelemme nimenomaan turvallisuudesta ja terveysriskeistä. Tässä tilanteessa en voi sen asiantuntijatiedon valossa, mikä ollaan saatu, lähteä siitä, että tämä olisi kilpalaulantaa. Kyllä puolet asiakaspaikoista on aivan eri asia kuin 75 prosenttia. Siltä osin, kun mitataan tälläkin hetkellä sitä, mikä on se asiakaspaikkojen maksimi, silloin varmasti jokainen pystyy myöskin ajattelemaan, että kuinka turvallista on se, että ravintolat tulisivat varsin täyteen. Tässä tautitilanteessa ei ole kuitenkaan lähdetty siihen sääntelyyn, jossa monissa maissa on esimerkiksi metrien tarkkuudella määritelty näitä asioita tai jopa se, kuinka monta asiakasta voi olla tietyllä neliömäärällä, ja tältä osin on haettu tähän sääntelyyn järkipäistä logiikkaa. Meillä on käytännössä kolme ehtoa: pitää olla oireeton tullakseen ravintolaan, täytyy huolehtia hygieniasta ja myöskin turvaväleistä. [Puhemies koputtaa] Ja aukiolo ja asiakasmäärät takaavat sen, että vapaamatkustamista ei isossa mittakaavassa esiinny.

Alueellisuudesta sanon vielä sen verran, että kyllä se vain niin on, toisin kuin esimerkiksi te, edustaja Sarkomaa, väititte — kuulin sen keskustelun tuonne monistamoon — että tässä esityksessähän nimenomaan on otettu alueellisuus huomioon. Mutta lähtötilanne 1.6. on se, että kun rajoitukset aukeavat, niin missä tahansa Suomessa voi syntyä tautiryöpäs, ihan missäpäin vain, kunnassa [Puhemies koputtaa] tai sairaanhoitopiirissä tai maakunnassa, ja tältä varalta me olemme nyt yrittäneet saada aikaan parhaan mahdollisen ratkaisun, jotta emme ota kovin paljon takapakkia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 80/2020 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Äänestys tapahtuu tässä istunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan 18.35.

Täysistunto keskeytettiin kello 18.31.

Täysistuntoa jatkettiin kello 18.35.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan kello 18.30 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

58 a §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen mukaisen muutosehdotuksen liittyen 58 a §:ään, jossa muutetaan niin, että ravitsemisliikkeen saa avata ravitsemistoimintaan asiakkaille aikaisintaan kello 5 ja liike on suljettava ravitsemistoiminnan asiakkailta viimeistään kello 24, ja poistetaan seuraava lause: ”Alkoholilaissa tarkoitettu alkoholijuomien anniskelu saadaan ravitsemisliikkeessä aloittaa aikaisintaan kello 9 ja anniskelu on lopetettava viimeistään kello 22.” Näiden lisäksi tehdään se muutos, että ravitsemisliikkeen sisätilassa tai sen osassa saa samanaikaisesti oleskella enintään 75 prosenttia siitä suurimmasta asiakas- tai henkilömäärästä, joka on mainittu tilaa tai sen osaa koskevassa alkoholilain 18 §:ssä tarkoitettussa anniskeluluvassa tai, jos ravitsemisliikkeellä ei ole anniskelulupaa, rakennusten paloturvallisuudesta maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annettujen säännösten mukaisesti hyväksytyssä rakennussuunnitelmassa.

Sari Sarkomaa kok: Kannatan edustaja Laihon tekemiä esityksiä.

Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Kannatan myös näitä loistavia ehdotuksia!

Mia Laiho ehdotti Sari Sarkomaan kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 16; poissa 151 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 72/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.